

OPINNÄYTETYÖ

Draamakasvatuksen vaikuttavuus nuoriin Teatteripolkupalvelun vaikutukset 8.luokka oppilaisiin Kuopiossa

Patricia Kuortti

Kulttuurituotanto

(240 op)

12/2021

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotanto

Tekijät: Patricia Maria Santandreu Kuortti
Opinnäytetyön nimi: Draamakasvatuksen vaikuttavuus nuoriin
Sivumäärä: 41 ja 13 liitesivua
Työn ohjaaja (t): Jari Hoffrén ja Sanna Pekkinen
Työn tilaaja(t): Kuopion kaupunki, Anni Marin

Draamakasvatuksella tarkoitetaan kasvatuksellista tapaa toteuttaa oppiaineita tai tunnetaito-opetusta draaman keinoin turvallisissa ympäristöissä. Draamakasvatus on vakiintunut Suomessa 2000-luvulta lähtien, kun on ilmestynyt erilaisia kattavia tutkimuksia ja väitöskirjoja.

Opinnäytetyön tilaajana on Anni Marin, draamakasvattaja Kuopion kaupungilta. Tilaaja on tarvinnut enemmän konkreettista tietoa toimintansa vaikutuksista oppilaisiin, jotta olisi mahdollista kehittää omaa toimintaa sekä laajemmalla skaalalla, kehittää Kuopion kaupungin osuus draamakasvatuksesta kouluissa.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on osoittaa draamakasvatuksen vaikuttavuus oppilaisiin, jotka osallistuvat Kuopion kaupungin tarjoamaan Teatteripolkupalveluun ja sen vaikutuksiin 8-luokkalaisten tunnetaitojen kehittämisessä. Kulttuurin arvo ja merkitys oppilaille ja sen vaikutus hyvinvointiin on vahvasti liitetty tähän opinnäytetyöhön, sillä Teatteripolku on osa Kuopion kulttuurinkasvatussuunnitelmaa. Lisäksi tämän tutkimuksen tuloksien perusteella on tavoitteena luoda kehittämissuositus Kuopion kaupungille draamakasvatuksen työkuvausta. Tutkimuksen lähestymistapa on toimintatutkimus, jossa hyödynnetään kahta kvalitatiivista menetelmää. Tutkittava kohderyhmä osallistuu aktiivisena tekijänä tutkimuksen kulkuun.

Tämän työn tulokset tukevat aiempia tutkimustuloksia draamakasvatuksen hyödyistä tukena nuorten kehittämisessä. Yleisesti draamakasvatus on koettu tärkeänä asiana opetuksessa, koska sitä voi soveltaa monipuolisesti sekä oppiaineena että omana aineena. Draamakasvatus antaa mahdollisuuden nuorille kokea turvallisessa ympäristössä itsensä ja uudet tilanteet, jotka tulevat olemaan osa heidän elämäänsä ja tulevaisuuttansa. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää Kuopion kaupungin kansalaistoiminnan palveluissa sekä tulevaisuuden mahdollisissa hankkeissa ja tutkimuksissa.

Asiasanat: draamakasvatus, vaikuttavuus, tunnetaitoja, kulttuuri, hyvinvointi, oppilas

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Cultural management

Author: Patricia Kuortti
Title: The Effectiveness of Drama Education on Students
Number of Pages: 41 and 13 attachment pages
Supervisor(s): Jari Hoffrén and Sanna Pekkinen
Commissioned by: Kuopion kaupunki, Anni Marin

Drama education is a teaching tool used in different school subjects or a method of teaching and learning emotional skills in a non-threatening environment. In Finland, drama education roots established in the 21st century due to different published research's and dissertations. The client of this thesis is the well-established drama educator of Kuopio City. The drama educator needs more concrete data of the impact of her work on students. With this data the client can improve her work and possibly develop the function of the City of Kuopio in drama education system.

The focus of this thesis is to show the effectiveness of drama education on students who participate the Teatteripolku service and the concrete effects on the evolution of emotional and communication skills of the 8th grade students. The value and significance of culture on the well-being of students are strongly related to this thesis, because Teatteripolku is a service included in the Cultural Education Plan of Kuopio City. In addition, the results of the research would be used to create a development suggestion of drama education scenario for the city.

This research approaching is functional research, in which I will use two qualitative methods. The target audience will be active with the drama education and the research.

The results of this work will corroborate other research's regarding drama education benefits on youth development. Generally, drama education has been considered an important way of learning and easy to adapt to other subjects. Drama education gives an opportunity to the young people to experience in a safe environment their own boundaries of the personality and new situations that will be part of their future. The results of this thesis could be utilized in the future by Kuopio city in various projects.

Keywords: drama education, effectiveness, emotional skills, culture, well-being, students

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	TILAAJA JA OPINNÄYTETYÖN TARVE	8
	2.1 Opinnäytetyön tilaaja.....	8
	2.2 Opinnäytetyön tarve	8
3	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	11
	3.1 Keskeiset käsitteet	11
	3.1.1 Draamakasvatus	11
	3.1.2 Tunnetaitoja.....	12
	3.2 Draamakasvatuksen historia	13
	3.3 Draamakasvatus nykypäivänä	16
	3.3.1 Draamakasvatus Suomessa	16
	3.3.2 Draamakasvatuksen pedagogiikka	17
	3.3.3 Lapsen ja nuoren kehitys nykypäivänä	19
4	VAIKUTTAVUUDEN TUTKIMUS	20
	4.1 Tutkimuksen menetelmien valinta.....	20
	4.2 Kyselylomakkeiden rakenne.....	22
	4.3 Tutkimuksen kyselylomakkeiden tulokset ja analyysi	24
	4.4 Havainnointi	32
5	TULOKSIEN ANALYYSI.....	33
	5.1 Kuopion Teatteripolku palvelun vaikuttavuus oppilaiden hyvinvointiin	33
	5.2 Draamakasvatuksen ja kulttuurin hyödyt ihmisen hyvinvoinnissa	35
	5.3 Johtopäätökset ja kehittämissuositukset	37

6	POHDINTA	39
	6.1 Reliabiliteetti ja validiteetti	39
	6.2 Itsearviointi	40
	LÄHTEET	41
	LIITTEET	45

1 JOHDANTO

Olen työskennellyt vuodesta 2019 musiikin parissa, promoottorina ja suurten musiikkifestivaalien organisaatioissa. Koronakriisin iskiessä työt muuttuivat epävarmoiksi koko kulttuurialalla. Samaan aikaan työkuvio muuttui radikaalisti ja piti selviytyä tilanteesta tekemällä epävarmoja päätöksiä. Asioita piti miettiä monelta kannalta, erityisesti omaa hyvinvointia kuunnel-
 len. Kulttuuri oli ja on vaikeassa asemassa koronan aikana ja tästä syttyi kipinä päästä kulttuurin käsityksen ytimeen. Halusin tutkia, voiko lähteä kasvattamaan kulttuurin arvoa jo lapsesta lähtien, jotta tulevaisuudessa kulttuuriin osallistuminen ja saavutettavuus olisi avointa ja esteetöntä. Sain tämän mahdollisuuden toteuttaa ajatukseni, kun pääsin seuraamaan kulttuurikasvatusta Kuopion kaupungin kahdessa koulussa. Lähdin tähän opinnäytetyöhön hieman eri ajatuksella, sillä hain kulttuurin arvon lisäämistä nuorissa sellaisenaan. Työn edetessä uusi tapa lähestyä kulttuuria avautui minulle siten, että kulttuuri voisi olla myös työkalu elämäntaitojen opettamisessa. Tämä aihevalinta oli erinomainen ja sain uutta, vahvaa merkityksellisyyttä omaan opinnäytetyöhöni.

Draamakasvatus on ollut läsnä historiallisesti Antiikin Kreikasta lähtien ja muuttanut muotoaan vuosien varrella. Kulttuurin ja taiteen hyödyt mielenterveyteen ovat koronan aikana korostunut, mutta kulttuurin käyttö työvälineenä nuorten oppimiseen on vielä uutta. 2000-luvun aikana on koettu suuria muutoksia ja annettu vahvemmat pedagogiset raamit draamakasvatukselle. (Heikkinen, 2002).

Tämä opinnäytetyö toteutuu korona-aikana, jolloin mielenterveysongelmat ovat korostuneet, varsinkin nuorissa. Suomessa, draamakasvatus on yksi merkittävimmistä tavoista kehittää nuorten tunnetaitoja ja hyvinvointia, mutta vaikutuksien konkreettista dataa puuttuu, jotta draamakasvatus olisi integroitu opetussuunnitelmaan. Draamakasvatuksesta on lukuisia tutkimuksia tehty eri näkökulmista, mutta tämän työn tarkoitus on keskittyä sen vaikutuksiin oppilaiden itsetuntemukseen ja itsensä kehittämiseen. Kuopiossa draamakasvatustunnit ovat osana kaupungin kulttuurikasvatussuunitelmaa, ja tarvitsemme lisää tietoa siitä, miten nämä tunnit tukevat oppilaita.

Työssäni tarkastelen Kuopion kaupungin draamakasvattajan Anni Marinin luomia tunteja ja sitä, miten oppilaat reagoivat niihin, sekä vertailen kohderyhmän kehitystä kolmessa eri kate-

goriassa: persoonallisuus, Teatteripolku arvioinnissa ja merkityksellisyyden kulttuurin kentästä. Työn alussa rakennan draamakasvatukselle taustat ja perehdyn tietopohjaan, tutustumalla tilaajaan ja heidän tarpeisiinsa liittyen opinnäytetyöhön. Tilaajan kanssa suunnitellaan tutkimuksen kulkua ja aineiston keräys tapahtuu kahdessa Kuopion kouluissa. Tutkimuksen tiedot tuodaan esille datana ja tiedon avauksen yhteydessä analysoidaan tulokset, joiden avulla voidaan arvioida työn luotettavuus. Viimeisessä osiossa esitän omia pohdintoja Kuopion toiminnan vaikutuksista oppilaisiin ja sen avulla kehittämisehdotuksen tulevaisuutta varten. Pohdin erityisesti, mitä vaikutuksia draamalla on oppilaisiin, miten voidaan edistää nuorten hyvinvointia kulttuurin avulla ja miten Kuopio kaupunki voisi vahventaa toimintaansa

2 TILAAJA JA OPINNÄYTETYÖN TARVE

2.1 Opinnäytetyön tilaaja

Tutkimukseni tilaajana toimii Kuopion kaupungin kansalaistoiminnan palveluiden draamakasvattaja Anni Marin. Kuopion kaupungin kulttuuripalveluun kuuluu kolme kulttuurisuunnittelijaa, hankekoordinaattori ja draamakasvattaja, jotka vastaavat Kuopion kulttuurikasvatuksen kehittamisestä yhdessä muiden kulttuuritoimijoiden kanssa. Heidän tavoitteensa on tehdä lapsille, nuorille, ikäihmisille ja erityistä tukea tarvitseville asukkaille kulttuurista helpommin saavutettavaa ja osallistuvaa. Erilaisia palveluita ovat mm. kummitaitelija nuorisotyössä, kaupungin viralliset juhlat sekä muut tapahtumat, Kiitos kaveruudelle- draamatyöpajatoiminta perusopetuksessa, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen Kulttuuripolku. (Kuopion Kaupunki, 2021a.)

2.2 Opinnäytetyön tarve

Kehittämistehtävänä on pyydetty tutkimaan Teatteripolkupalvelun vaikuttavuutta kahdeksannen luokan oppilaisiin. Teatteripolku on osa kulttuuripolkupalvelua kulttuurikasvatussuunnitelmasta.

Vaikuttavuudella tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä Teatteripolku draamakasvatuksen palvelun aiheuttamia muutoksia ja vaikutuksia oppilaiden hyvinvoinnissa ja tunnetaitojen kehittämisessä. Vaikuttavuudella arvioidaan onko toiminta saavuttanut asettamansa tavoitteita (Suomen sosiaali ja terveys ry, 2021a). Vaikuttavuuden mittaamista on muutoksien todentaminen ja vaikuttavuuden mittareina ovat kyselylomakkeet (liite 2 ja 3) ja havainnointi (liite 4). Arvioinnissa voidaan näiden avulla asettaa kohderyhmän tulokset vertailuasemaan (Sitra, 2018).

Opinnäytetyö pohjautuu kvalitatiiviseen, eli laadulliseen, tutkimukseen, joka perustuu draamakasvatuksen prosessin tutkimiseen ja ymmärtämiseen ja vaikuttavuuden tuloksien analysointiin (Kóbor-Laitinen, Lind, 2021). Yleiset tavoitteet ovat kulttuurin osaaminen, vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojen vahventaminen, tukea oppilaiden kulttuuri-identiteetin rakentamisessa, kasvattaa oppilaita aktiivisiksi toimijoiksi yhteisössään, vahvistaa heidän luovuuttaan ja luoda kulttuurisen moniaisuuden kunnioitusta. Kulttuurikasvatussuunnitelmaa on muodostettu vuodesta 2007 ja palvelua koordinoi hyvinvoinnin edistämisen palvelualue ja kulttuurin aktivointiyksikkö. Viimeiset muutokset on tehty vuonna 2016. Tavoitteena on edistää oppilaiden tasa-arvoa

ja saavutettavuutta taiteen ja kulttuurin suhteen vuosittaiseen kulttuurikasvatuksen minimitasoon. Toimenpiteet, joilla tavoitteet saavutetaan ovat vierailut kulttuurilaitoksissa, kouluissa ja lähiympäristössä tapahtuvia työpajoja. (Kuopion Kaupunki 2016.)

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet perusopetuksen opetussuunnitelmassa:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Kulttuurikasvatussuunnitelmassa yksi polku jaetaan eri vaiheisiin perusopetuksessa. Esiopetus osallistuu tarinapolkuun, jonka sisältöön kuuluvat ohjatut sanataidepajat ja tavoitteena ovat mm. kulttuurin osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisutaitojen kehittäminen ja monilukutaito.

- Ensimmäinen luokka osallistuu kirjastopolkuun, vierailun kohteina Kuopion kaupungin kirjasto ja Pohjois-Savon maakuntakirjasto: pääkirjasto ja lähikirjasto, ja tavoitteena on edellä mainitut L1, L2, L4 ja L5.
- Toinen luokka osallistuu taidepolkuun, vierailun kohteena on Kuopion taidemuseo ja tavoitteena L2 ja L4.
- Kolmas luokka osallistuu museopolkuun, vierailen Kuopion museossa, Kuopion korttelimuseossa, Riisa- Suomen ortodoksien kirkkomuseossa ja paikallismuseoissa resurs-sien mukaan, tavoitteena L2, L4 ja L7.
- Neljäs luokka osallistuu mediapolkuun, ja vierailevat Kino Kuvakukossa, Kino Mantussa ja Vb Valokuvauskeskuksessa, joiden tavoite on L2, L4 ja L5.
- Viidennen luokan aiheena on ympäristöpolku, ja he tutustuvat omaan asuinympäristöönsä sekä luonnonkohteisiin ja siihen liittyy erilaisia työpajoja, joiden oppimistavoite on L2, L4 ja L7.
- Kuudes luokkalaiset osallistuvat tanssipolkuun tanssityöpajojen avulla ja oppimistavoite on L2 ja L3.
- Seitsemäs luokkalaiset pääsevät musiikin pariin musiikkipolussa Kuopion kaupungin-orkesterin ja Konservatorion käynnillä. Näiden oppimistavoite on L2 ja L4.
- Kahdeksas luokkalaiset, ja tähän tutkimukseen liittyvä teema, on teatteripolku ja sisällöllisesti se koostuu kahdesta kokonaisuudesta: draamatyöpajatunnit, joiden paikat ovat

rajoitettuja, ja Kuopion kaupunginteatterissa käyminen. Tavoitteena ovat L1, L2, L3 ja L4.

- Lopuksi yhdeksäs luokkalaiset saavat K9-kortin, jonka avulla nuoret pystyvät omatoimisesti käymään Kuopion ja ympäristön kulttuurilaitoksissa. K9-edulla voi käydä ilmaiseksi eri museoissa tai saada alennuksia esimerkiksi teatterilta (liite 1). (Kuopion kaupunki, 2016.)

Tunne-, vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitojen opetuksen vastuu Kuopiossa on Anni Marini:lla, jonka työtä seuraan tässä opinnäytetyössä. Tutkimuksia draamakasvatuksesta on lukuisia, jotka tuovat ilmi draamakasvatuksen hyödyt menetelmänä opettajille, mutta harvempi tutkimus keskittyy sen vaikuttavuuteen nuorten vuorovaikutustaitojen ja hyvinvoinnin kehittämisessä. Draaman käyttö opetuksessa nähdään oppiaineita tukevana opetusmenetelmänä, jonka kautta se voidaan helpommin integroida opetuksen kokonaisuuteen (Lintunen, 1995, 117).

3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

3.1 Keskeiset käsitteet

Opinnäytetyössäni pyrin tuomaan esille Kuopion draamakasvattajan harjoitusten opit ja oppilaiden tunnetaitojen kehittämisen välistä suhdetta, joka voidaan nimetä vaikuttavuudeksi. Lähtökohtana ovat draamakasvatuksen ja tunnetaitojen käsitteet, johon pohjautuu teoreettinen viitekehyseni.

3.1.1 Draamakasvatus

Heikkinen (2004) määrittelee draamakasvatuksen terminä draaman ja teatterin, jota tehdään erilaisissa oppimisympäristössä ja joka sisältää sekä esittävän että osallistavan draaman genret, jossa tasapainoillaantodellisuutta jäljittelevän toiminnan ja todellisuutta luovan toiminnan välillä. Østern (2001) sen sijaan määrittelee draaman ja teatterin erikseen, sillä niiden merkitys on erilainen. Teatterilla tarkoitetaan näytelmän katsomista ja draama, sen sijaan on suhde, joka luodaan näytelmän ja katsojan välillä. Draamakasvatuksessa käytetään usein leikkisyyden termi, kuten Heikkinen (2002, 41) määrittelee draamakasvatuksen teoriassa vakavan leikkisyydenenergia voimana, joka ohjaa oppimisen. Heikkisen ajatukset pohjautuu mm. Fröbelin teoriaan, jossa korostetaan lasten leikkimielisyyden tärkeyttä kehitykselle. Samasuuntaisesti miettivät Salo ja Salmi (2016, 6), jotka tuovat esille leikin tärkeyden sosiaalisen vuorovaikutuksen ja lapsen taitojen edistämässä.

Nuorilla ja lapsilla on eri käsitys leikkimisestä ja leikin roolista heidän elämässään. Leikkimielisyys voi tarkoittaa taas draamakasvattajalle improvisaatiota, vapautta ilmaista tunteja, heittäytymistä tai rohkeutta (Bowles, 2015). Nuorten kanssa leikkimielisyys on olemassa draamatun-tien aikana mutta leikki terminä voi tuoda mahdollisuuden herättää nuorissa hämmennystä. Leikki termi korvataan toiminallisten harjoituksilla (Marin, 2021). Toivanen (2015) määrittelee draamaharjoitteita harjoitteeksi joihin oppilaat osallistuvat kuvitteellisiin kohtauksiin, joko omana itsenä tai fiktiivisellä roolilla, turvallisessa ympäristössä. Draamakasvatuksen tarkoitus on tukea ihmisen kasvu prosessia ja vuorovaikutustaitojen oppiminen varhaisiässä ja nuoruudessa tuottamalla luovalla ympäristöllä kokemuksia ja sen mukana oivalluksia. Draama keinoin oppilaat pystyvät harjoittelemaan omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaisu, vaikuttamalla aja-

tukseen mielikuvien avulla (Kokkonen, 2017, 55–57). 2000-luvulla valmistui ensimmäiset väitöskirjat aiheesta ja tämä määritteli muutoksen draamakasvatuksen käsitteestä oppimethodina kulttuurikasvatuksen muodoksi.

3.1.2 Tunnetaitoja

Tunteet ovat yksi viestinnän keinoista ja niitä käytetään selviytymistä varten. Näin olleen, ne ohjaavat ihmisen toimintaa tilanteen mukaisesti. Tunteilla on syvä merkitys ihmissuhteissa, vuorovaikutuksessa, onnellisuudessa ja oppimisessa ja erilaisia tunteita koetaan joka päivä. Tunne-elämän vaikeudet syntyvät osaksi ympäristön vuoksi ja emotionaaliset haasteet heijastuvat vuorovaikutuksessa. (Opetushallitus, 2021a.)

Erkko ja Hannukkala (2013) määrittelevät tunnetaitoa kykynä tunnistamaa, säätelämään ja ilmaisemaan tunteitaan. Tunnetaidot ovat ihmisen hyvinvoinnin edistävä tekijä ja sitä myötä vaikuttava asia mielenterveyteen. Nuoruuteen kuuluu vahvasti eri tunteiden ja mielialojen vaihtelu. Öller (2021) määrittelee tunneäly tunnetaitojen kokonaisuutena, joka sisältää tunteiden tunnistaminen, hallinta, ilmaisu ja hyödyntäminen. Näiden taitojen avulla ihminen pystyy kohtaamaan tilanteita elämässä tasapainoisesti ja turvaamalla omaa mielenterveyttä (Erkko & Hannukkala 2013, 76–78). Nuorten identiteetin ja itsetunnon rakentaminen ja tunneälyn kehittämisen nojautuu aikuisen tukeen kasvatuksen avulla.

Yksi keino siihen ovat draamakasvatustunnit. Tunnetaitojen harjoittelun avulla ihminen pyrkii mahdollisimman objektiivisesti tunnistamaan omia kokemuksia ja tunteita, jotka ohjaavat omaa toimintaa. Tunneälykkyyden kehittäminen lisää tietoisuutta itsestään ja tämä vaikuttaa suoraan sosiaalisiin taitoihin. Tutkimukset osoittavat tunnetaito opetuksen vaikuttavan suoraan parantamalla sosiaalisia taitoja, suhteita, ratkaisukeskeisyyttä, työuran kehittymiseen, terveyteen aikuisiällä ja vähentämällä sosiaalista ahdistuneisuutta (Opetushallitus, 2021b).

Teoreettinen viitekehyseni rakentuu keskeisistä käsitteistä, draamakasvatuksen historiasta ja draamakasvatuksen pedagogiikasta. Draamakasvatuksen ja tunnetaitojen kehityksen välinen suhde luo vaikutuksia oppilaisiin, ja tämä vaikuttavuus on tutkimukseni pohja. Vaikuttavuuden avaan ja tutkin eri näkökulmista, kuten vaikutukset oppilaiden hyvinvointiin sekä yksilönä että osana ryhmää, Teatteripolun työpajojen odotuksista ja kokemuksista ja viimeisenä kulttuurin merkitys oppilaisiin osana draamatyöpajoja.

3.2 Draamakasvatuksen historia

Draama (kreik. *tehdä / toiminta*) on henkilöiden, tapahtumien ja mielialojen esittämistä ilmein, elein ja sanoin (Hosiaisuusluoma, 2003). Teatteri on (kreik. *theatron* = kulttien katselupaikka) näytelmän esittäminen näyttämöllä. Draama ja teatteri yhdistettynä luovat suhteen katsojan ja näyttelijän välillä.

Teatteri nähdään lähtökohtaisesti taidemuotona, mutta sen varsinainen alkuperä ei ole tiedossa, vaan on olemassa monta erilaista teoriaa. Osa teorioista sijoittaa teatterin alun perin paleoliittiseen kauteen, jossa metsästäjät matkivat rituaaleissaan erilaisia kasveja ja eläimiä palvellakseen niitä. Toiset teoriat viittaavat alkukansan kultteihin, missä draama esitettiin leikkimielisenä roolina teatterissa. Teatterikonseptin alkuperä on kuitenkin syntynyt antiikin Kreikassa. (Østern, 2001, 16.)

Nykyäänä tunnettua teatteri-sanaa ruvettiin käyttämään jo antiikin Kreikassa (*theatron* = kulttien katselupaikka), paikka missä oli näyttelijöitä ja näytelmiä. Jo antiikin Kreikan aikakaudella voidaan havaita draamakasvatuksen alkuja, erityisesti Platon teoksessaan *Valtio*. Valtio teos oli Platonin teoria ihanne yhteiskunnasta. Taide, ja erityisemmin runoilu, oli kielteinen asia Platonille. Antiikin kreikan aikana ei ollut muuta tapaa saarnata kuin runouden kautta, mutta Platonin ajatuksissa se ei sivistänyt yhteiskuntaa ja etenkin nuoria. Kulttuuri ja taide johti nuorten mielten perversioon. Platon ei voinut kuitenkaan kieltää taiteen olemassaoloa, joten taiteen tarkoitus muuttui kasvatukselliseksi. Taiteen tai runoilun esitystapa ei ollut niin tärkeä kuin sen sisältö. Kasvatuksellinen sisältö oli uskonnollinen ja sen vuoksi esittäminen ei voinut olla komedian tai tragedian avulla ja esimerkiksi tanssi oli hyväksytty tapa esittää uskonnolliset aiheet yhteiskunnalle. (Burnyeat, 1997.)

Nuorten oppiaineissa uskonnolliset aiheet olivat liitettyinä tanssiin ja urheiluun. Hellenismin aikana aineopit kehittyivät ja esiin astui tärkeä aihe: retoriikka. Antiikki Rooman aikaan kaupungit muodostuivat ja kasvu oli jatkuvaa. Yhteiskunta yritti löytää paikkansa sotien, hierarkian ja poliittisen vallankumouksen keskellä ja siitä syy viihteen konseptin muutokseen. Viihde otti vahvasti kantaa poliittisiin ja yhteiskuntaan liittyviin tilanteisiin. Väkivallan ja seksuaalisuuden merkitys kasvoi ja antoi uudet käsitteet komediasta ja tragediasta teatterissa (Teatterikorkeakoulu, 2021a).

Teatterin uskonnollisen valistamisen merkitys oli romahtanut ja suuressa muutoksessa, sillä speaktaakkeliin tavoitteeksi oli tullut yhteiskunnan mielipiteeseen vaikuttaminen. Antiikin Roomassa nousi esille kaksi vahvaa teatterimuotoa: *pantomimus* ja *mimus* taidemuoto. Kaksi ideologisesti vastakohtaista taidemuotoa. Pantomiimi, arvostettu kirkko taholta, oli aistikkuteen ja taituruuteen perustuva muoto esittää kreikkalaista mytologiaa ja välitti pelkästään liikkeiden ja eleiden kautta näytelmiä ja tunteita katsojille. *Mimus*, oli groteskia katuteatteria (komedia ja tragedia) eikä arvostettu taidemuoto, koska sen viihde vaikutuksen alla oli helpompi vaikuttaa katsojan mielipiteisiin (Korhonen, Østern, 2001, 29) Kristittyjen aikaan käännyttiin yhteiskunta teatteria vastaan, koska se koettiin Jumalan ja uskonnon pilkkana. Teos *Näytännöistä, De Spectaculis*, selittää miten ankarasti hyökättiin näyttämöitä vastaan, sillä yhteiskunnan huomio herpaantui ja ihmisten ajankäyttö oli pois kirkko tilaisuuksista, eli hyvistä opeista (Tyllilä, 2011, 9).

Järjestynyt teatteritoiminta katosi pikkuhiljaa Länsi-Euroopasta. Uskonnon leviäminen, vakiintuminen ja johtoasema heikensivät kulttuurin arvoa yhteiskunnassa. Yhteiskunta oli jatkuvassa sodassa, nälässä ja olosuhteet olivat köyhiä, aikaa ei ollut varsinaisesti kulttuurille (Teatterikorkeakoulu, 2021b). Keskiajalla vaikuttivat kolme vahvaa kulttuuripiiriä. Bysantti, islam ja katollinen piiri. Uskonto johdatti yhteiskuntaa ja sen mukaan maailmankuva ei saanut olla ristiriidassa Raamatun kanssa. Liturginen katollinen draama sai näin alkunsa. Osittain palautui Antiikin Kreikan periaatteet missä opetettiin näytelmien kautta kristinuskon arvoja. Voidaan puhua ensimmäisestä kultti teatterista (Østern, 2001). Keskiajan teatteria pidetään yhtenä tärkeimmistä kasvattavista laitoksista, sillä niiden kautta uskonnollinen didaktinen tarkoitus toteutui. Myöhäiskeskiajalla teatterin kulttuuri muuttui ja didaktinen tarkoitus jäi toissijaiseksi, liittyen protestanttien ”vallankumoukseen” Euroopassa. Aiheet polarisoituivat ja käsiteltiin seuraavat: taivas / helvetti, Jumala / piru, hyvä / paha, synti / hyve....

1400-luvulla koettiin suuri käännekohta, renessanssi (uudelleensyntyminen). Renessanssin aikana oli suuri halu tutkia antiikin Kreikan tuotokset, heidän ajattelutapansa, kielensä ja opetukset, jotka loivat humanistisen ajattelutavan. Ihminen on kaiken keskipiste. Voidaan myös puhua kouluteatterin juuresta. (Østern, 2001, 32–34.)

Hyödynnettiin teatteri tekniikkaa havainnollistamiseen ja itse tutkimiseen. Oppiminen piti olla mielekäästä eikä se saanut olla pakotettua (Thpanorama, 2021a).

Tähän asti lapsuuden konsepti oli hyvin hämärän peitossa, lapsuutta varsinaisesti ei ollut. Kuten Philippes Aries kertoo ”Toward a Sociology Education” (1962), lapsuuden konsepti syntyi vasta keskiajan aikana (1600-luvulla) ja teini käsite paljon myöhemmin (1800-luvulla). Nuoruuden käsite on jo antiikin Kreikan aikana ollut elävä, mutta sitä ei eroteltu varsinaisesti lapsuudesta. Tästä lähtien lasten ja nuorten kasvatustapa muuttui radikaalisti.

1700-luvulla Rousseau (1712–1778) kirjoitti ”Emilie”-teoksen, jossa hän kritisoi vahvasti aikansa kasvatuseriaatteita. Rousseau:n kasvatuksen teoriaa kutsuttiin luonnolliseksi kasvatukseksi. Hän koki musiikin ja teatterin luontevana osana ihmisen kasvua ja kehittymistä (Tähinen ja Katajamäki, 2020).

1800-luvulla taidetta katsottiin työvälteenä ihmisen didaktiseen sivistykseen ja tämä perustuu Platonin ajatukseen ja myöhemmin Schiller peilasi nämä omiin teorioihin. Kulttuuri oli työvälteenä ihmisen sivistykseen (Muukka-marjovuori, 2014). Schiller oli ensimmäinen, joka antoi raamit taidekasvatukselle vuonna 1795.

1900-luvulla lapsuuden merkitys ja psykologinen kehitys syventyvät näkemykset, miten ihminen kehittyy ja teatterin pedagoginen tarkoituksensa, jotka edesauttoivat draamakasvatuskonseptin rakentumisessa. 1910 taidekasvatuksen käsite saavutti historiallisesti suuren merkityksen Rudolf Steinerin avulla. Draamakasvatus oli ilmaisu muoto kognitiiviselle ymmärtämiselle. (Mansikka, Paalasmaa, 2018.)

Samoihin aikoihin kehitettiin draamakasvatuksen käsite Englannissa ja pioneerina Cook, Finlay Johnson, Heathcoten ja Bolton. Cook ja Finlay yhdistivät draaman ja leikin oppimismenetelmänä. Koettiin, että oppiminen tapahtuu suurimmaksi osaksi koulun ulkopuolella ja tämä vapaus saada uutta tietoa oli helpommin sisäistettävää tietoa. Leikkiminen oli luonnollista lapsille ja leikkimisen aikana aistit olivat vilkkaimpia (Heikkinen, 2002).

Maailmansotien jälkeen, yhteiskunta koki uuden kasvun ja 1960–1970 tapahtui suuri muutos draamakasvatuksen suhteen, sillä annettiin enemmän tilaa ihmisen persoonallisuuden kehittämiseen ja Way nousi sitä myötä draamakasvatuksen menetelmän kehittäjäksi. Hän puolusti käsitystä draaman vaikutuksesta suoraan ihmisten aistiin, älyyn, mielikuvitukseen ja ilmaisukeinoihin. (Herttua, Viitala, 2003.)

1970–1990 draamakasvatuksen käsite syvenee ja saa tuoreen aspektin mukaan: näyttelemisen. Dram-In-Education teoriassa Heathcote ja Bolton tehostavat näyttelemisen arvoa kasvatuksellisessa draamassa. Teatteri on luonnollinen menetelmä opetuksessa, eli kokemuksen kautta pystytään syventämään oppimisen ymmärrystä. Bolton kokee draamakasvatuksen hyötyjen tärkeydeksi sen, että lapsi tai nuori tunnistaa ja oppii arvoja, asenteita ja tarpeita. Pyritään kehittämään nuorten ajattelua ja lisäämään ymmärrystä. (Heikkinen 2002, 77–78.)

3.3 Draamakasvatus nykypäivänä

3.3.1 Draamakasvatus Suomessa

Draamapedagogiikka astui Suomeen opetusmenetelmänä 1980 ja ilmaisutaidon opettajia on koulutettu Suomessa vuodesta 1990 lähtien. Ilmaisutaitoon erikoistuminen oli tarkoitettu ensimmäiseksi peruskoulun luokanopettajille, jotka olivat jo opettaneet ilmaisutaitoa oppiaineena lukioissa jo melkein 10 vuotta. 2000-luvun aikana tämä käsite kääntyi kulttuurikasvatuksen muotoon. Kuitenkin draamakasvatus nykypäivänä on edelleen oppimismenetelmänä opetussuunnitelmassa, joka yhdistetään koulun aineisiin (Heikkinen, 2002).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa vuodelta 2018, sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 määritellään suomalaisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen oppimiskäsitys. Suunnitelmissa oppimiskäsitystä kuvataan niin, että oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa ryhmän aikuisten, toisten lasten ja lähiympäristön kanssa, tarkkailemalla ja jäljittelemällä. Lapset oppivat myös leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa. Myönteiset tunnekokemukset ja luova toiminta innostavat oppimaan. Leikin itseisarvo tulee ymmärtää lapselle, sekä sen pedagoginen merkitys oppimisessa ja kehityksessä, sekä hyvinvoinnissa. (Opetushallitus 2018, 22; Opetushallitus 2014, 16; Varhaiskasvatustilanne 2018.)

Draamakasvatuksen haasteet ovat mm. monipuoliset ja erilaiset näkökulmat draamakasvattajilla oppimistavoitteista ja menetelmistä, joita luodaan tunneilla, draamakasvattajan puutteellinen koulutus, haastavien oppilasryhmien aiheuttama työrauhan puute mm.

Draamakasvatus nähdään enemminkin keventävänä metodina opiskeluun oppilaille, jotka suorittavat haastavia yleissivistäviä aineita. Draamakasvattajan työ ei ole yhtä lailla arvostettu kuin opettajan rooli johtuen opettaja-oppilas kehkeyttämästä suhteesta eri oppiaineissa. Jotta draaman tärkeys ja sen luomat tunnit tulisi sisäistettyä opetussuunnitelmaan se vaatisi opettajien

tiedon syventymiseen draamakasvatuksen tärkeyteen ja sen arvo yhteiskunnassa läpi historian. (Parvikoski, 2018, 50–53.)

Draamaharjoitukset ja -leikit tarjoavat lapsille mahdollisuuden monipuoliseen kielelliseen ja keholliseen sekä omaan ilmaisuun ja viestintään. Lasten tulee saada kokemuksia sekä spontaanista ilmaisusta että yhteisesti suunnitellusta ja toteutetusta luovasta prosessista. Draamakasvatuksessa käytetään esimerkiksi lastenkirjallisuutta, sanataidetta, teatterin eri muotoja, tanssia ja sirkusta. Minä ja meidän yhteisömmöppimisen osa-alueessa taas toiminnassa voidaan hyödyntää myös erilaisia mediasisältöjä monipuolisesti, sekä vierailijoita, vierailuja ja lähiympäristön tapahtumia. Osa-alue tukee erityisesti lasten kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun, sekä oppimisen ja ajattelun osaamista. (Opetushallitus 2018, 42–45.)

Draamakasvattajan työ on freelancer työtä, joka on voinut syntyä ilmaisutaito tai teatteri-ilmaisun ohjaajan työn myötä. Draamakasvatuksen oppiainetta voi opiskella eri tavoin ja sitä voi liittää opettajan opiskeluun, jolloin suorittaa ammatilliset pedagogiset draamakasvatuksen perusopinnot (nykypäivänä 25–35 op) tai sitten teatterialan opiskelun aikana. Kokonaisuudessaan voi olla jopa 60 op (Jyväskylän avoin yliopisto, 2021a).

3.3.2 Draamakasvatuksen pedagogiikka

Draamakasvatuksen pedagogiikka perustuu fiktiiviseen tilanteen eläytymiseen aikuisen ja lapsen välissä, jossa harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja luodaan raja mielikuvituksen ja todellisuuden välissä. Harjoituksen jälkeen puretaan tilanne syventämällä ymmärrys mitä taitoja, arvoja on käsitelty harjoittelun aikana. Draamakasvatusta voidaan harjoitella varhaiskasvatuksen yhteydessä ja / tai nuorten kasvatuksen yhteydessä. Aiheet ja menetelmät mukautuu kohderyhmän ikään ja tilanteeseen. Jokainen draamakasvattaja analysoi luokan ja henkilöiden tarpeet, joiden avulla osaavat soveltaa oikeat menetelmät ja harjoitukset oppilaisiin. Draamakasvattajan rooli on rohkaista lapsia ja nuoria draaman kautta kokemaan uusia tilanteita ja vahvistamaan tunteita ja eettisiä periaatteita eri arkitilanteissa. Joskus fiktiivisenä henkilönä ja joskus omana itsenään. Yhdistetään todellisuus ja fiktio purkamalla tilanteet ja selvittelemällä mistä oli kyse (Kujansuu, 2020).

Draama menetelmänä auttaa nuorta valitsemaan roolin ja näin helpottaa arkojen tai vaikeiden teemojen käsittelyä (Heikkinen 2005, 35).

Aiheita, joita käsitellään eri menetelmien avulla draamatyöpajatunneilla ovat mm. ongelmaratkaisukykyä, moraalien ristiriitoja, arvojen ristiriitaisuuden selvittelyminen, itse tunteminen, nauraminen, huumorin rajat, rehellisyys ja muita itsensä kehitettäviä аспекteja sekä yksilönä että ryhmänä.

Draamakäsivattajalla on oma tapa tuoda esille eri harjoitusten kautta kehitettävät tarpeet luokassa. Draamakäsivattajan katse kohdistuu ongelma-kohtiin / kehittämistarpeisiin ja rakentaa luokalle omat menetelmät, joiden avulla pystyvät selvittämään haasteet. Oppilaat ja/ tai opettajat ilmoittavat draamakäsivattajalle, mitä tarpeita on tai draamakäsivattaja huomaa ne itse käynnin yhteydessä.

Menetelmänä on draama ja eri harjoitukset, kuten pantomiimi, empatiaa kehittäviä harjoitukset kuvakorttien parissa, katse kontakti harjoitukset, valokuva tekniikan harjoitukset, ruletti, sanakorttien avulla positiivisen sanan vahvistaminen, olenko ainoa, valehtelija ja peili (Marin, 2017). Seuraavat harjoitukset löytyvät mm. *Kiitos kaveruudelle* (Marin, 2017) käsikirjassa ja ne olivat myös tämän tutkimuksen aikana eniten käytettyjä.

- Pantomiimi (*pantomimus*) on toiminta ja eläytymistä ilman ääntä ja yleensä pari työskentelyä. Myös liitetään osaksi muita harjoituksia. Pantomiimin avulla voi käsitellä erilaisia tunnetilakortteja.
- Valokuva ja ruletti ovat harjoituksia, jossa parin tai ryhmän kanssa suunnitellaan miltä voisi joku tilanne näyttää ja se esitetään valokuvana. Vaatii yhteistyötä ja kehollista ilmaisutaitoja.
- Sanajono on harjoitus, jossa kerrotaan vuorotellen sanoja, jotka tulee mieleen kaverin sanasta ja tämä vaatii improvisaatiota, oman mielipiteen ilmaisua ja vuorovaikutusta.
- Valehtelija: Osallistujat istuvat rivissä katsomo-lava-muodostelmassa. Ohjaaja voi aloittaa ja mennä tekemään lavalle jotakin asiaa ilman ääntä, esimerkiksi soittamaan pianoa. Ensimmäinen osallistuja puolikaaresta (A) tulee lavalle ja kysyy ohjaajalta: ”Mitä sinä teet?” Ohjaaja ei kerro totuutta, vaan valehtelee esimerkiksi nostelewansa painoja. A syyttää: ”Valehtelija!”. Lopulta ohjaaja menee istumaan vapautuneelle tuolille, A jää lavalle ja näyttää pantomiimina painojen nostelua. Seuraava (B) tulee lavalle ja kysyy, mitä A tekee. Harjoitus jatkuu saman kaavaa toistaen, kunnes kaikki ovat vuorotellen käyneet lavalla.
- Peili: teatterin ydin harjoituksia, joka vaatii vahva yhteistyötä sekä liikkeiden imitaatiota samanaikaisesti parina.

- Kuvioita ilman ääntä: ryhmä tekee ohjaajan ehdottamia kuvioita ilman äänen käyttöä. Harjoitellaan ryhmän dynamiikan ja roolien tunnistamista, yhteistyötä, mielikuvitusta ja sanatonta ilmaisua.
- Sana, joka kuvastaa koulukaveria: jokainen saa valita sana, joka kuvastaa vieressä olevaa henkilöä ja ringissä puretaan sana ja niiden merkitys.

3.3.3 Lapsen ja nuoren kehitys nykypäivänä

Lapsen ja nuoren kehityksen kaari on laajempi kuin ennen vanhaan. Nykyään yhteiskunta ottaa vastuuta teoreettisessa yleissivistyksen edistämisessä sekä henkilön psyykkisestä ja kognitiivisesta kehityksestä, ottaen huomioon eri ympäristöjen vaikutus lapsen ja nuoren persoonallisuuden kehittymiseen. Taide on ollut historiallisesti merkittävä työkalu oppien sisäistämiseen (Lehtonen, 2011).

Kannustavassa ja turvallisessa ympäristössä nuori pystyy rakentaa omaa identiteettiään. Nuori tarvitsee tukea kasvuprosessissa, eli omien tunteiden ja tarpeiden tunnistamisessa, minäkuvan muodostamisessa ja itsetunnon ja itseluottamuksen vahvistamisessa. (Erkko & Hannukkala, 2013, 125–127.) Itsetunto ja tietoisuus itsestä ovat avainasemassa ihmisen hyvinvointiin ja tasapainoon sekä edesauttavat selviytymistä suoritusyhteiskunnassa (Keltikangas-Järvinen, 2017). Terveen itsetunnon rakentamien ja vahvistaminen aloitetaan pienestä pitäen ja draamakasvatus toimii yhtenä työkaluna siihen. Nuoruusiässä on häiriöiden ilmaantuvuus suurimmillaan ja voimavarojen riittämättömyys voi aiheuttaa mielenterveyshäiriöitä, jotka vaikuttavat suoranaisesti työ- ja opiskelukykyyhin ja aikuisena lisää mielenterveysongelmien riskiä. (Leena Kestilä, Koskinen, Suvisaari, Laura Kestilä, Aalto-Setälä, Aro, 2007.) Draamakasvatuksen vaikuttavuus nuoriin on moniulotteinen.

Sosiaalinen media on luonut uusia sosiaalisia paineita ja niiden käyttö voi aiheuttaa nuorille paineita ylläpitämään suhteita useiden ihmisten kanssa. Se voi kuormittaa nuorta. Sosiaalisen mediaan käytöllä on havaittu mielenterveysongelmia, masennusta tai uniongelmiin lisääntymistä ja se heijastuu suoranaisesti nuoren hyvinvointiin. Nuoret rakentavat identiteettiään sosiaalisen median avulla, osittain, vertailemalla itseensä muihin vaikuttamalla negatiivisesti nuoren ajatteluun. (Viisteensaari, 2018, 41–43.)

Nuorten kasvua tuetaan Kuopiossa draamakasvatuksen avulla ja koulu mahdollistaa lapsille ja nuorille uusien työkalujen vahvistaminen kuten itsensä tiedostamisen, arvojen asettelu, mielihiteiden ilmaisu, vuorovaikutus ja kommunikaatiotaitojen oppimisen käytännön kautta.

4 VAIKUTTAVUUDEN TUTKIMUS

Tutkimuksen aineiston avulla pyritään selvittämään Teatteripolkupalvelun draamakasvatuksen oppituntien vaikutuksia ja muutoksia oppilaiden hyvinvoinnissa ja vuorovaikutustaitojen kehityksessä. Seurasin draamakasvattajan Anni Marinin työtä kahdessa eri koulussa: Minna Canth koulu ja Jynkänlahti koulu.

Tutkimusluvut toimitettiin kirjallisena oppilaille ja opettajille ja Wilma järjestelmän kautta vanhemmille. Toimitin tutkimusluvut myös Kuopion kaupungille, joka ohjasi ne koulun rehtoreille hyväksyttäväksi.

Tutkimuksen aineisto kerättiin 02.09.–15.10.2021 välisenä aikana. Kohderyhmä, eli otanta, olivat 8.luokkia, joiden opettajat oli hyväksyneet mahdollisuuden suorittaa tutkimuksen. Tunneille osallistui 88 oppilasta. Oppilaat ovat 14–15-vuotiaita. Menetelmänä ovat kyselylomakkeet sekä havainnointi. Tutkimus jakautui kolmeen eri segmenttiin: alkukyselylomake, tuntien havainnointi ja loppukyselylomake.

Kyselyiden avulla mitataan draamakasvatusharjoitusten suhdetta oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen kehitykseen.

Kyselyt jakautuvat kolmeen kategoriaan ja niiden tuloksien perusteella voidaan rakentaa vertailuasetelma. Kategoriat ovat seuraavat:

- a) Persoonallisuus yksilönä ja osana ryhmää
- b) Odotukset Teatteripolkupajoista
- c) Kulttuurin käsitys ja merkitys

Havainnointi keskittyy oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoihin, ryhmän dynamiikkaan ja draamakasvatustuntien rakenteiden ja tarpeiden kartoittamisen seurantaan. Nämä tukevat kyselyitä. Aineisto kerättiin muistinpanoihin tuntien aikana.

4.1 Tutkimuksen menetelmien valinta

Olen valinnut kvalitatiivisen, eli laadullisen, tutkimusmenetelmän, jossa pyritään ymmärtämään tutkimuksen kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkitystä ja empiirisen aineiston analysointi.

Kysely on usein aineistokeruun menetelmänä pinnallinen ja vastaukset ei ole täysin luotettavia, koska on mahdollista, että vastaaja ei keskity siihen tai on muita ulkopuolisia häiriötekijöitä. Lisäksi vastaajien subjektiivinen näkemys voi vaikuttaa kysymyksen ymmärtämiseen (Oppariapu, 2015).

Kyselyt toteutettiin kirjallisesti ja kyselyiden vastaamiseen oli arvioitu noin 20 minuuttia ja tämä arvio toteutui jokaisessa ryhmässä. Ajankohta ei ollut sama kaikille kohderyhmille mutta kaikki ajoittui koulutuntien aikana. Lomakkeiden toteutuksen ajankohta tuli sovittua luokan opettajan kanssa. Oppilailla oli mahdollisuus kysyä sekä tutkimuksesta että minusta tai kyselyyn liittyviä kysymyksiä.

Havainnointi (observointi) on sopiva tiedonkeruumenetelmä kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Otin havainnoinnin yhdeksi menetelmästä opinnäyteyöhön lomakkeiden tueksi, sillä havainnoinnin kautta on mahdollista saada vahvistusta sille, toimivatko kohderyhmän henkilöt samalla tavalla kuin lomakkeissa ovat ilmoittaneet. Havainnointi soveltuu erittäin hyvin vuorovaikutuksen tutkimiseen ja silloin myös, kun tilanteita ei voi ennakoita (Grönfors, 2011, 52–55). Tarkkailu kohdistui neljään eri luokkaan ja tapahtui heidän luonnollisessa ympäristössään, uuden konseptin äärellä, eli tunneilla, joten tieto oppilaiden käyttäytymisestä on välitöntä ja suoraa. Tutkimuskohteena on oppilaiden subjektiiviset tulkinnat, toiminnot ja näkemykset mutta havainnointini on strukturoitu ja objektiivinen (Raatikainen 2004, 125).

Strukturoitu observointi on muoto ei-osallistuvan havainnoinnista, sillä roolini oli passiivinen, eli ulkopuolisena henkilönä seurasin tunteja luokissa mutta en vaikuttanut toiminnan kulkuun. Ennakkoluulottomuus ja tietämättömyys draamakasvatuksesta herättää objektiivisen havainnoinnin ja arvioinnin. Taustani ja kokemukseni eivät vaikuttaneet toiminnan observointiin, eikä ollut emotionaalista sitoutumista tutkittavaan ryhmään, joka voisi heikentää objektiivisuutta. Oppilaisiin tutustuminen ennen Teatteripolkutunteja lisäsi objektiivisuutta, sillä läsnäoloni tunteiden aikana ei herättänyt varsinaista huomiota ja vaikuttanut heidän toimintaansa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka. 2006.)

4.2 Kyselylomakkeiden rakenne

Alku- ja loppulomakkeiden kysymyksien lähtökohtana on poimittu Annin Marinin (2017) kehittämä, *Kiitos kaveruudelle* käsikirja ja Anni Marinin & Sanni Swahn (2018), *Kokeillaan itse oppaan* materiaalista. Marin & Swahn (2018) rakensi oppaan ”Osaavat opettajat- onnelliset oppijat” hankkeesta vuonna 2017–2018.

Alku- ja loppulomakkeiden tekemisen ajankohta vaikuttaa suoranaisesti lomakkeiden tuloksien vertailuun ja sitä kautta tutkimuksen luotettavuuteen. Tutkimuksen luotettavuutta lisää, se että aineisto on kerätty kohderyhmästä, jossa ilmiö esiintyy. Luotettavuutta myös lisää tuloksien sovellettavuutta. (Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2016, päivitetty 2020.) Sovellettavuutta tarkoittaa tässä opinnäytetyössäni draamatyöpajojen harjoitusten vaikutukset laajemmalla kohderyhmällä.

Alkukyselyt tehtiin ennen draamatuntien aloittamista, sillä suuri osa oppilaista eivät olleet olleet kontaktissa draamakasvatukseen. Loppulomakkeet toteutettiin muutama päivä Teatteripolun draamatyöpajojen lopettamisesta. Käytän analysoinnissa ”ennen ja jälkeen” termejä, jotka viittaavat tässä tutkimuksessa ennen draamatyötunteja alkua ja draamatyötuntien kokonaisuuden jälkeen. Vastaajilta kysyttiin strukturoituja ja avoimia kysymyksiä, jotka sisälsivät mm. persoonallisuuden ominaisuuksia yksilönä ja osana ryhmää, kokevatko he syrjintää, Teatteripolkupalvelun odotuksista ja kulttuurin käsityksestä ja arvostuksesta.

Lomakkeen rakenne jakautui näihin kolmeen aiheeseen ja kysymykset olivat monivalintaisia. Minun näkökulmastani oli tarpeellista rakentaa monipuolisia ja interaktiivisia kysymyksiä, jotka muotoiltiin nuorille, esimerkiksi lisäämällä emojiit. Tarkoituksena oli saavuttaa tarpeeksi selkeä viesti, sillä aihe on hyvin abstrakti tavoittaakseen nuoren ajatuksia. Jokainen oppilas täytti samanlaisen lomakkeen.

Loppukyselyn strukturoidut ja avoimet kysymykset olivat lähes samanlaiset kuin alkulomakkeen. Loppulomake eroaa alkulomakkeesta tarkentavilla kysymyksillä vahvistamalla ennen ja jälkeen vaikutuksen ja eron kehityksessä. Vastaajilta kysyttiin uudesta näkökulmasta oman persoonallisuuden ominaisuuksista yksilönä ja ryhmänä, kokevatko he syrjintää, vastasiko Teatteripolkupalvelu odotuksia, ja kulttuurin käsityksestä, arvostuksesta sekä arvioinnista tulevasta ajankäytöstä kulttuurin parissa.

Tarkempi kuvaus kyselylomakkeiden kategorioista on seuraava:

a) Personallisuus yksilönä ja ryhmänä

Alkulomakkeen ensimmäiset 5 kysymystä liittyvät oppilaan itsetuntemukseen. Ensimmäinen ja kolmas, ovat strukturoituja kysymyksiä, joissa pyritään kuvaamaan oppilaan ymmärrys omasta personallisuudesta yksilönä ja osana luokkaa. Kysymyksissä on liitetty erilaisia adjektiiveja, joiden avulla oppilas voi valita itselleen sopivimman. Kysymys 2 on avoin kysymys mielipiteestä omasta luokasta. Neljäs kysymys liittyy siihen, kokevatko he syrjintää ruksaamalla ”kyllä” tai ”ei” ruudun ja viides on avoin kysymys, jossa pyydetään vastaajan oma käsitys persoonastaan kouluympäristössä ja sen ulkopuolella. Lomakkeet eivät eroa tässä vaiheessa toisistaan.

b) Teatteripolun odotukset ja tärkeyden arviointi

Lomakkeen 5, 6, 7 ja 8 kysymykset liittyvät draamatyöpajojen odotuksiin. Avoimen kysymyksen kautta oppilaat kertovat odotuksistaan, emoji-merkkaamisen kautta he pystyvät identifioimaan tunteita (fiiliksiä), joita tulevat työpajat aiheuttavat sekä prosentuaalinen arvio siitä, kuinka tärkeänä he pitävät draamatyöpajoja. Loppulomake eroaa kysymyksissä 5, 6, 7 ja 8. Näissä kysytään tarkemmin, kohtasivatko odotukset Teatteripolkuun, mitä fiiliksiä ovat herättäneet nämä tunnukset emoji-merkkaamisen kautta, oletko oppinut uutta draamatyöpajoissa sana valinta ja parhaan harjoituksen selittäminen omilla sanoilla. Kysymys 9 on sama mittari kuin alkulomakkeessa.

c) Kulttuurin merkitys ja tärkeys oppilaan elämässä

Oppilaat voivat avoimen kysymyksen kautta kertoa, mikä on kulttuuri tai mitä kokevat kulttuurina. Loppulomake eroaa yhdellä lisäkysymyksellä: tuleeko kulttuuri olemaan isompi osa sinun elämääsi?

Laadullinen analyysi koostuu lomakkeiden tuloksien ja havaintojen pelkistämiseen ja tuloksien ratkaisemiseen yhdistämällä eri menetelmien tuloksia. Tällöin huomio kiinnitetään sekä kysymysasettelun että teoreettisen viitekehyksen kannalta olennaisiin asioihin. (Alasuutari 2007, 39–44.) Kysymyksien aiheet täydentävät toisensa ja luovat tutkimukselle kattavan näkökulman oppilaan kokemasta vaikutuksista oppitunneilta.

4.3 Tutkimuksen kyselylomakkeiden tulokset ja analyysi

TAULUKKO 1: tutkimukseen osallistujamäärä jaoteltu koulun, luokan ja sukupuolen mukaan

Alkulomake					Loppulomake				
KOULU	M	N	Muu	Yht.	Koulu	M	N	Muu	Yht.
Minna Canth				36	Minna Canth				45
8.1	12	5	0		8.3	16	7	0	
8.2	8	10	1		8.4	8	13	1	
Jynkänlahti				36	Jynkänlahti				43
8.5	11	4	0		8.7	12	8	1	
8.6	11	9	1		8.7	12	9	1	

Toteutettuja kyselylomakkeita oli 160 kokonaisuudessaan.

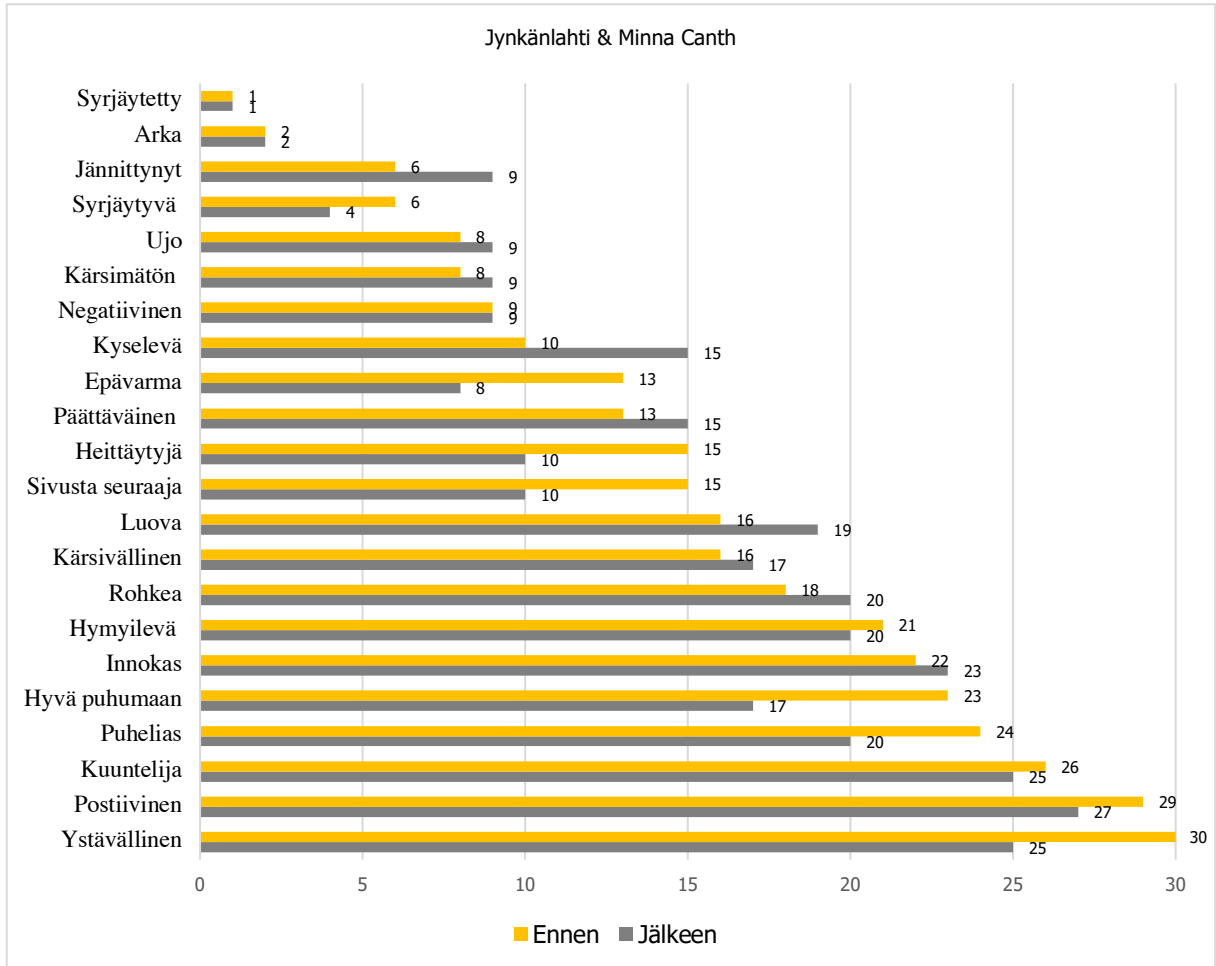
Taulukko 1, näyttää tarkemman jaottelun kaikista osallistuneista oppilaista alku- ja loppukyselylomakkeeseen. Luokkien tunnus kirjain on vaihdettu numeroon, tietosuojaan vuoksi. Kyselyissä oli mahdollista jokaisen valita vapaasti oma sukupuoli ”mies” ”nainen” tai ”muu”.

Seuraavaksi esittelen kyselyiden tuloksia ja niiden analyysi. Informaation tukena käytän erilaisia kaavioita. Olen ottanut huomioon kaavion rakentamiseen ja tiedon analyysiin vain ne vastaukset oppilailta, jotka ovat vastanneet molempiin kyselyihin. Näin pystymme toteuttaa vertailua ja todeta luotettavuutta tutkimukseen. Kaavioissa on esillä molempien koulujen yhteiset tulokset, kuvastamassa Teatteripolkupalvelun ennen ja jälkeen tilanteet. Kyselylomakkeiden tulokset ovat jaoteltu edeltä mainittujen kategorioiden perusteella mutta avaan oppilailta saadut vastaukset kysymyskohtaisesti. Avoimien kysymyksien kohdalla, tuon esille pelkästään muutamia merkittäviä esimerkkejä ja vastauksien yleisen analyysiin.

Tulokset lomakkeista ovat seuraavat:

A) Personallisuus yksilönä ja osana ryhmää

1. Mitkä näistä kuvastavat sinua parhaiten yksilönä?

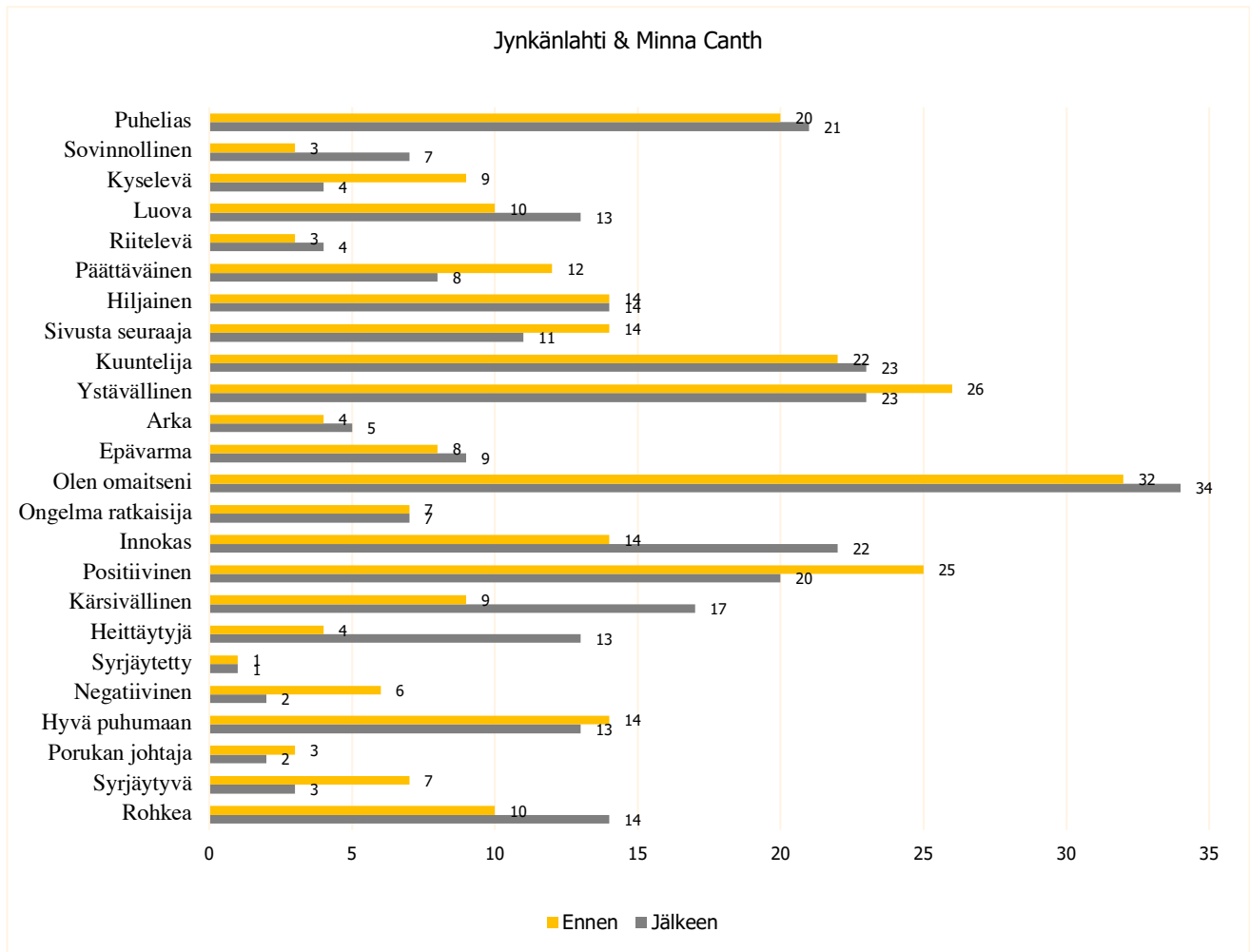

KAAVIO 1: Vastaukset alku- ja loppukyselyissä oppilaiden kuvaamiin adjektiiveihin yksilönä

Kaavio 1, on oppilaiden sana valinta kuvaamaan heitä itseään henkilöinä. Identiteetti viittaa nuorten käsitykseen omasta personallisuudesta ja tämä koostuu ihmisen tavoista ajatella, tuntea ja toimia. Nuoruus on identiteetin ja tunnetaitojen kehityksen tärkein aika. Tunnetaitojen opetusta parantaa nuoren itsetuntemusta (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 2019a). Teatteripolkutyöpajat tukevat oppilaiden kykyä tunnistaa ja kuvastaa paremmin omia piirteitä, kuten voidaan huomioda edeltävässä kaaviossa. Suuremmat muutokset havaitaan vastakkaisissa sanoissa kuten jännittynyt, syrjäytyvä, epävarma ja ystävällinen, positiivinen, kuuntelija, puhelias. Muutoksia on myös melkein jokaisessa sanoissa, joilla on negatiivinen konnotaatio, sillä

pisteytys ennen oppitunteja olivat korkeampi kuin oppituntien jälkeen. Oppilaat pystyivät harjoitusten myötä paremmin sanoittamaan omat piirteet ja huomata uusia, kuten esimerkiksi *rohkeus*, jotka vahvistavat itseluottamuksen, eli uskoa kykyihinsä. (Raatikainen, 2018).

2. Mitkä näistä kuvastavat sinua parhaiten osana luokkaasi?

KAAVIO 2: Vastaukset alku- ja loppukyselyissä oppilaiden kuvaamiin adjektiiveihin osana ryhmää

Kaavio 2 osoittaa oppilaiden sanavalinnat kuvaamaan heitä itseään osana luokkaa. Nuorten käsitys omista ominaisuuksista heijastuu heidän käyttäytymiseensä, vuorovaikutuksensa ja suoranaisesti ryhmän dynamiikkaan (MLL, 2021a). Sosiaalinen identiteetin keskeinen käsite on mihin ryhmään yksilö kokee kuuluvansa ja miten ryhmä hyväksyy sitä. Nuorilla on tarve verrata itseensä muihin sillä epävarmuudet minä- kuvasta ovat läsnä. Johtuen omien piirteiden

epävarmuuksista, monet oppilaat kokevat olevansa erilaisia yksilönä kuin osana ryhmää. Ryhmän jäsenenä oppilas voi kokea turvallisuutta tuoda esille toisia piirteitä mitä hän ei koe muulloin. Oppilas ryhmässä voi olla omana itsenään ja näin helpottaa myös vuorovaikutuksen, sillä hän tietää mitä häneltä odotetaan. Turvallisessa ryhmässä työrauha, ryhmän jäsenten keskinäinen arvostus ja itsetunto vahvistuvat. Toimiva ryhmä on siis erittäin merkityksellinen yksittäisen oppilaan hyvinvoinnille (MLL, 2019b). Sanojen välinen ero ei ole suuri, mutta osa näistä piirteistä korostuu muiden ohella. Negatiivisuuden ja syrjäytyvän ominaisuuksien pisteytys vertailussa romahti ja rohkeuden, sovinnollisen tai heittäytyjän piirteiden pisteytys lisääntyi.

3. Tunnetko olevasi osa ryhmää?

Kolmas kysymys liittyy vahvasti edeltävään, sillä sosiaalinen identiteetti ei ymmärretä ilman että yksilö kokee itsensä osana ryhmää (Lauronen, 2008, 24). Kysymyksen tarkoitus on ottaa huomioon nuoren mahdollisuus tulla syrjäytetyksi eri ympäristöissä. Lomakkeessa otettiin huomioon perhe, harrastukset, koulu, ystävät... opastavana esimerkkinä. Sadan kuudenkymmenen kyselyn sisällä oli 2 lomaketta, joissa oli merkattu ”Ei” kuulu mihinkään joukkoon elämässä. Nämä lomakkeet kohdistuvat yhteen henkilöön, joka vastasi samalla tavalla kysymykseen ennen ja jälkeen.

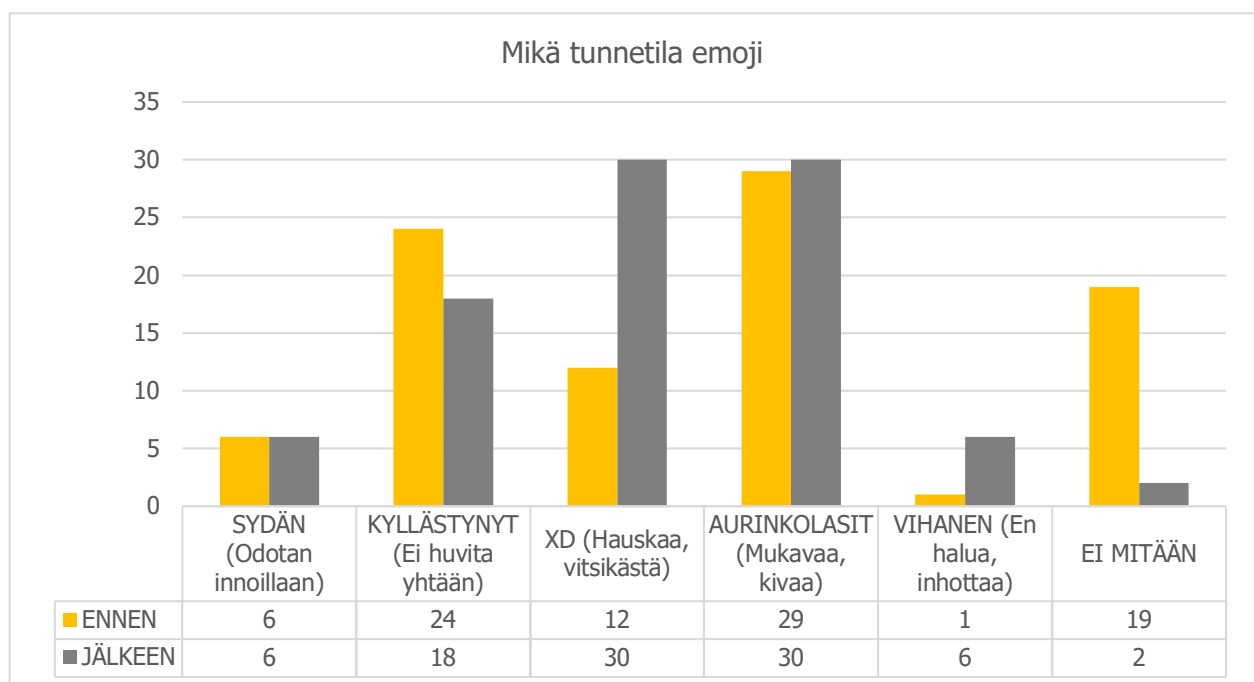
Otoksen tuloksista voidaan saada kuvan oppilaiden kuuluvuuden tunteesta, sillä 99 % osallistujilla kokee kuuluvansa johonkin ryhmään. Kuuluvuuden tunne on tarpeellinen ihmisissä ja erityisesti nuorissa ja ne, jotka kokevat kuuluvansa johonkin yhteisöön, saa vähemmän ahdistuneisuusoireita, yksinäisyyden tunteita tai uupumista (Eskola, 2018).

B) Teatteripolkupalvelun odotukset

Draamatyöpajojen odotuksia on vaikea kuvata, jos ei ole ennen ollut tällaisen konseptin äärellä, joten lomakkeeseen kuului kolme erilaista kysymystä, jotka täydensivät toisiaan ja antoivat mahdollisuuden kattavampaan oppilaan näkökulmaan.

Ensimmäinen kysymys oli avoin kenttä, mihin sai vastata vapaasti omia odotuksia Teatteripolusta (kysymys 6). Loppulomake oli erilainen ja siinä kysyttiin, kohtasivatko mainitsemasi alkulomakkeen odotukset. Suurin osa vastauksista oli ”en tiedä” ”oli joskus tylsiä ja joskus hauskoja”. Avoimen kentän vastaukset eivät olleet runsaita.

Toinen kysymys tästä kategoriasta oli emoji valinta (kysymys 7) kuvaamaan tunnetta, joka herättää draamatyöpajat ja liitettyinä ”Miksi?” kysymys, johon selittää syyn miksi valitsi juuri sen emojiin. Loppulomakkeessa emojiit olivat samanlaiset ja kysymys oli draamatyöpajojen jälkeinen fiilis. Tulokset, kaavio 3:

KAAVIO 3: Vastaukset alku- ja loppukyselyissä Emojien avulla tunnistettava tunnetila draamatyöpajoista

Emojiit ja meemit ovat yleistyneet 2010-luvulta lähtien ja niiden käytön valinta tässä lomakkeessa perustuu Iina Miittisen 2020 julkaisemaan pro-graduun, joka selvittelee emojiin arvoa nykypäivän kommunikaatiossa. Emojiin käyttö vaikuttaa suuresti siihen viestiin minkä haluat lähettää ja sen kokonaisvaltaiseen tarkoitukseen. Emojiit ovat hyväksytyjä nuorison e-vuorovaikutuksessa koska ne rikkovat kommunikaatio muurit, ovat monitulkinnaisia, niiden merkitys on universaali, ne tuovat esille eleitä kirjoitetuille sanoille ja näin pystyvät vahvistamaan viestin tarkoitusta. Kyselyn emojiit ovat yleisiä kuvallisia tunteita ja eriävät toisistaan, näin valinta on selkeämpi, ja siihen liitettyinä kysymys ”Miksi?” vahvistaa tutkijan korrelaatio emoji-tunneoppilas.

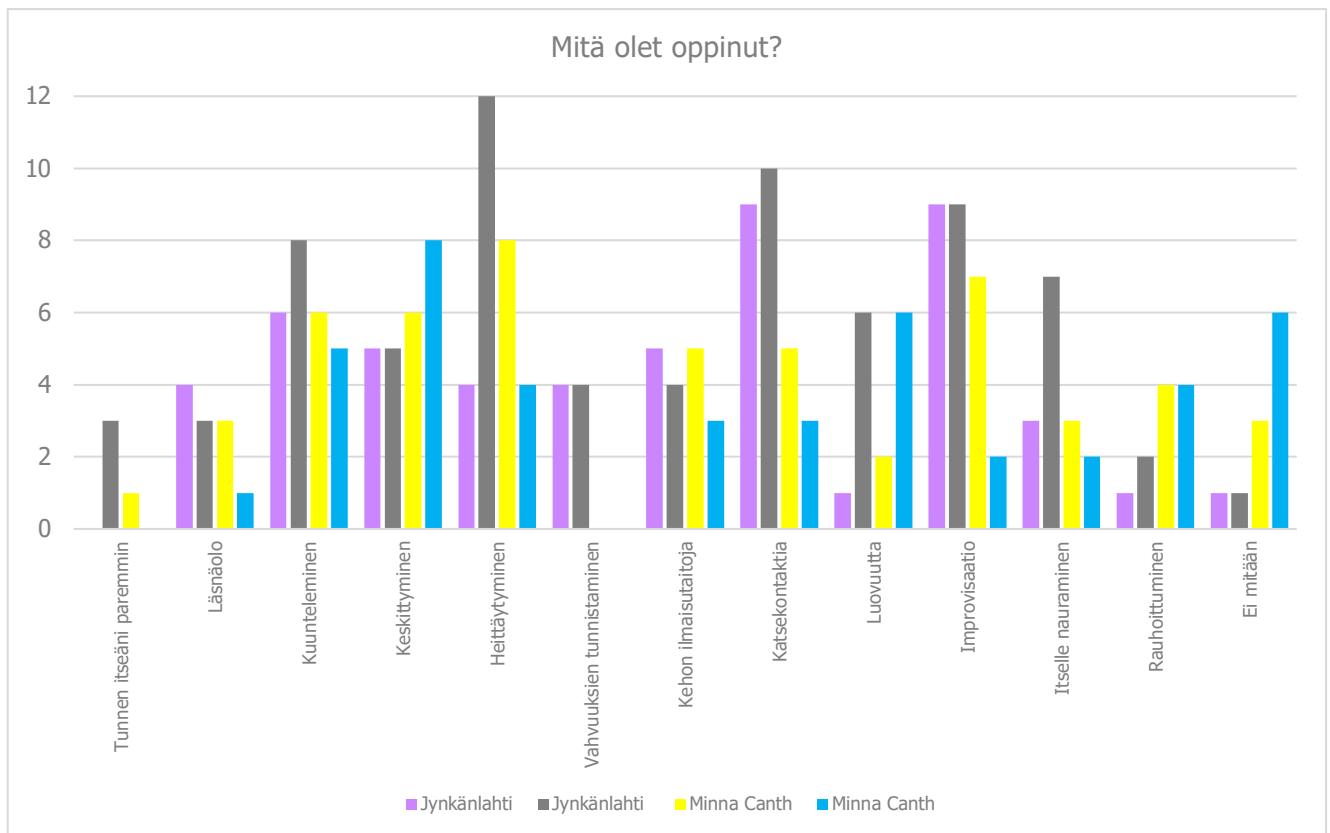
Case esimerkki 1: oppilas Minna Canth koulusta alkulomakkeessa ei vastannut mitään ja kommenttina ”En tiedä. En osaa odottaa mitään siitä” ja loppulomakkeessa vastasi aurinkolasit emoji ja kommenttina ”Ne oli ihan kivoja”.

Case esimerkki 2: oppilas Jynkänlahden koulusta vastasi alkulomakkeessa XD emoji ja ”En tiedä mikä se on” ja loppulomakkeessa hän vastasi sydän emoji ja ”se oli hauskaa”

Case esimerkki 3: oppilas Jynkänlahden koulusta, joka vastasi alkulomakkeessa aurinkolasi emojiilla ”En tiedä” ja loppulomakkeessa kyllästynyt emoji ”Ei innoita” kommentilla.

Suurimmaksi osaksi oppilaiden odotukset ovat kääntyneet positiivisempaan suuntaan ja harva negatiivisempaan, kuten voi huomata kaavio numero kolmosessa.

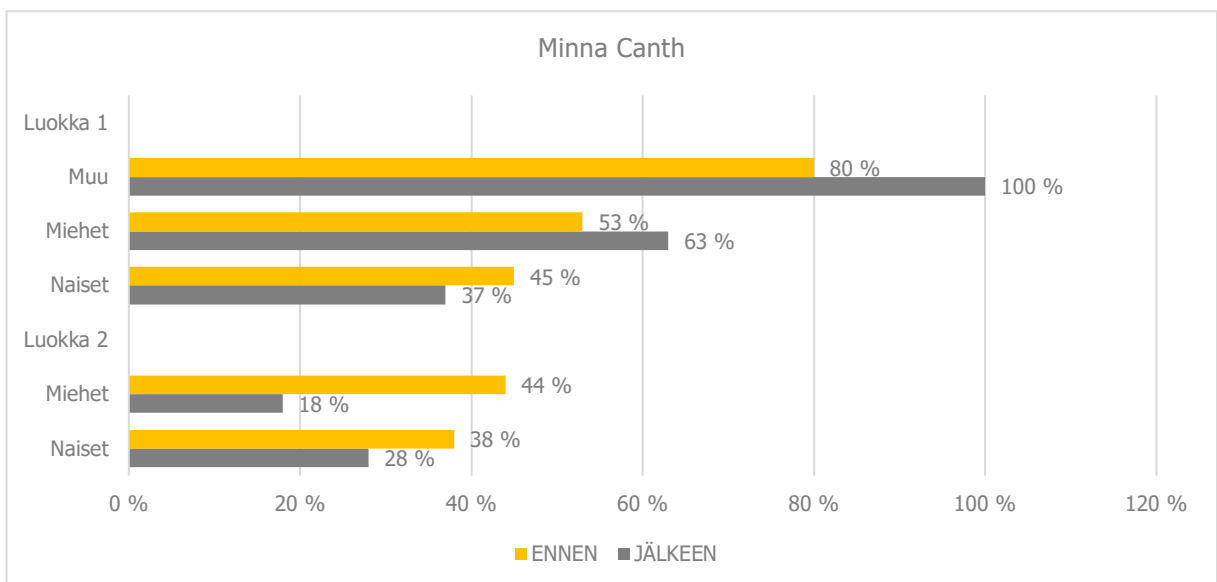
Loppulomakkeessa lisäsin viimeisenä kysymyksenä monivalintakysymyksen opituista taidoista ka tulokset ovat seuraavat:

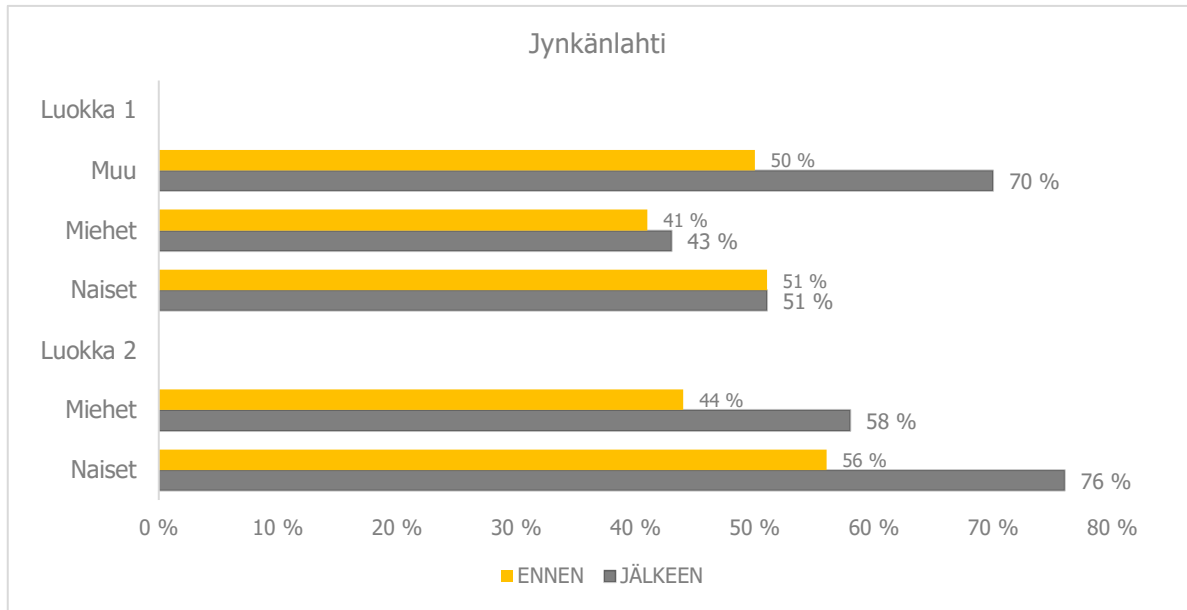
KAAVIO 4: Loppukyselyn vastaukset opituista taidoista draamatyöpajoissa

Eniten korostettuja taitoja olivat mm. *heittäytyminen, katsekontakti, improvisaatio, kuunteleminen ja keskittyminen* ja harvemmat taidot olivat mm. *tunnen itseäni paremmin ja vahvuuksien tunnistaminen*. Harjoitusten perusteella kaikkia taitoja käsiteltiin sekä ryhmätyönä, parina että yksilönä. Tämän kysymyksen yhteydessä voidaan ottaa huomioon, ettei yhdessäkään lomakkeessa jätetty tyhjäksi tätä kysymystä. Vaikka odotukset olivat erilaisia alku- ja loppulomakkeessa, Teatteripolun jälkeen oppilaat ovat kokeneet oppivansa uusia taitoja sen myötä.

Edeltävä mainittu kysymys täydentää seuraavaa kysymystä, sillä oppilas vastaa mitkä ovat olleet parhaat harjoitukset draamatyöpajatunneista. Oppilaat ovat suuremmaksi osaksi nimenneet eri harjoituksia kuten valehtelija, katsekontakti rinki, positiivinen kuva (sana) kaverista, pantomiimi parin kanssa tai tunteen esittäminen kuvituksellisessa arkitilanteessa. Osa oppilaista ei muistanut harjoituksia mutta kuvasivat päällimmäiset fiilikset niistä, esimerkkinä *"pari työ"*, *"katsekontakti ahdisti"*, *"tunteiden selittäminen"*, *"sai olla itse äänessä"* tai *"oli kiva nähdä miten pystyn työskentelemään hyvin ihmisen kenen kanssa en normaalisti ole"*. Moni on vastannut *"En tiedä"* tai *"En muista"*. Osa näistä viimeisimmistä ovat kuitenkin peilanneet toisissa kysymyksissä heidän tuntemuksiansa. Viimeinen kysymys tästä kategoriasta oli merkitä viivoittimeen 0–100 % asteikolla kuinka tärkeänä oppilas pitää draamakasvatuksen tunteja ennen ja jälkeen. Tulokset ovat seuraavat:

KAAVIO 5: Vastaukset alku- ja loppukyselyistä draamatyöpajojen merkityksestä Minna Canth 8.luokkalaisille

KAAVIO 6: Vastaukset alku- ja loppukyselyistä draamatyöpajojen merkityksestä Jynkänlahden 8.luokkalaisille

Kaavio 5 ja Kaavio 6 näyttävät 68 oppilaan vastauksia draamatyöpajojen tärkeyden arvioinnista ja tulos osoittaa keskimäärin 4 % nousua.

C) Kulttuurin tärkeys ja merkitys

Jokaisen lomakkeen viimeiset kysymykset liitettiin suoranaisesti kulttuuriin, jotta tämä myös antaisi osviittaa draamakasvatuksen ja kulttuurin välisestä yhteydestä. Draamatunneissa käsiteltiin sanoja kuten esittäminen, improvisaatio, fiktio, pantomiimi, yleisö yms. kulttuuriin ja varsinaisesti teatteriin liittyvä sanastoa. Teatteripolkuun, kuten on ennen mainittu kappaleessa *Opinnäytetyön tarpeessa*, liittyy koulukäynti Kuopion teatterilla ja nuorille annetaan mahdollisuus osallistua jonkun esityksen harjoituksiin. Ne luokat, jotka osallistuivat tutkimukseen, saivat myös käydä kenraaliharjoituksissa ja nähdä näytelmän valmiina. Tämä viimeinen kysymys liittyy suoranaisesti tähän, ja alkulomakkeessa kysymyksenä oli: *Mikä on sinulle kulttuuria ja kuuluuko se elämääsi? (esimerkiksi: musiikki, muoti, elokuvat, valokuvaus, teatteri, tanssi, runoilu, ruoka...)*. Halusin tuoda esille kysymyksessä erilaisia esimerkkejä kulttuurin piireistä, jotta teatteri ei olisi ainut mahdollinen vastaus nuorille, sillä yleinen ajatus draamatyöpajoista viittaavat suoranaisesti teatteri raamiin. Vastaukset olivat monipuolisia ja oppilaiden elämään kuuluu kulttuuri eri muodoissa. Vahvimpina ovat: musiikki, ruoka, muoti/vaatetus ja elokuvat, mutta myös oli erilaisia vaihtoehtoja kuten skeittaus, pelit, piirtäminen, museot, kuvataide yms.

ja harva vastannut ”en tiedä” tai ei ole vastannut mitään. Kysymykseen ”Kuuluuko se elämään?”, harva on vastannut. Loppulomakkeessa kysymys oli seuraava: ”Tuleeko kulttuuri olemaan isompi osa elämääsi? (esimerkiksi: aitoko käydä enemmän teatterilla, keikoilla tms.? Voisitko aloittaa kulttuuriin liittyvän harrastuksen?)”. 1/3 osa on jättänyt vastaamatta kysymykseen tai on ollut suora kielteinen vastaus. ”Joskus” ”joo” ja ”en tiedä” vastauksia oli 2/3 kokonaisuudesta.

Joukosta löytyi myös seuraavia lauseita: ”Se tosin on jo suurin osa elämäni”, ”Aion käydä useammin teatterista ja museoissa!”, ”Olen kiinnostunut teatteriharrastuksesta”, ”Teatterilla oli tosi kivaa ja se kyllä innosti minua menemään sinne todennäköisesti uudelleen”, ”Haluan käydä enemmän teatterissa” tai ”Aion käydä enemmän teatterissa ainakin”.

Näiden kysymyksiä vastaukset olivat kokonaisuudessaan heikoimmat, kun muut esitettyjä kysymyksiä mutta mielipiteet olivat eniten polarisoituneet ryhmien kesken.

4.4 Havainnointi

Suoritin tarkkailevaa havainnointia kahdessa koulussa, neljässä eri luokassa, kolmena eri kertana, ja jokainen kerta n. puoltoista tuntia. Yhteensä n. 18 tuntia observointia.

Havainnointi aineisto otetaan yhteen, ryhmitellään eri kategorioiksi, tiivistetään aineisto ja luodaan päätelmiä tai johtopäätöksiä, jotka yhdistetään yhdeksi kokonaisuudeksi. Havainnointi oli vapaamuotoinen. Harjoituksien pohja oli samankaltainen mutta käsittelivät erilaisia aiheita (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Observoinnin runko ilmeni oppituntien ja havaintojen analyysin aikana. Havainnointiin ei tarvinnut suunnitella etukäteen runkoa sillä Anni Marinin kehitti luokille omat harjoitukset luokan kehittämistarpeiden mukaisesti. Tarpeet tulivat esille luokkaan tutustuessaan ja opettajien kertomuksien avulla. Tunnit sisältyivät lukujärjestykseen ja useimmiten ne liitettiin äidinkielen tunneille.

Harjoituksia oli 4–6 kappaletta ja jokaisen harjoituksen yhteydessä oli ohjeistus, toiminta ja purku tilanne, joka muodosti yleisen rungon tunneista. Observointi menetelmänä edesauttoi ymmärtämään oppilaiden käyttäytymistä ja vahvisti tiedon oppilaiden tuntemuksista kerätyissä kyselylomakkeissa. Kohderyhmien havainnointi on eritelty liitteenä opinnäytetyössä havainnointi päiväkirjassa.

5 TULOKSIEN ANALYYSI

5.1 Kuopion Teatteripolku palvelun vaikuttavuus oppilaiden hyvinvointiin

Kuopion kaupunki antaa mahdollisuuden kouluille kokeilla draamakasvatuksen tunteja vapaaehtoisesti, ja tämä on suosittu palvelu, joka sisältyy kulttuurikasvatussuunnitelmassa (Kuopion kaupunki, 2016). Omasta näkökulmastani, Kuopion koulujen ilmainen mahdollisuus tukea oppilaiden tunneälyn ja vuorovaikutustaitojen kehittämistä, kulttuurin avulla, on erittäin tehokas työkalu nuorten kasvatuksen kannalta. Tunnetaitojen kehittäminen on tärkeä osa sosiaalista kanssakäymisestä ja ongelmaratkaisukyvykkyydestä. Tunnetaitoinen oppilas viihtyy paremmin koulussa ja motivaatio on korkeampi. (Routo, 2018). On suuri rikkaus pystyä koulun puolesta tarjoamaan oppilaille oppitunteja, joiden avulla pystyvät rakentamaan itselleen emotionaalisia työkaluja sosiaalisen tilanteiden selviämiseen, joita kohdataan elämän varrella. Tunnetaitojen ohjaaja Anne-Mari Jääskinen kertoi haastattelussa Ylelle Suomen tunnesanaston käytön puutetta ja huomauttaa tärkeys laajentaa sitä, sillä meiltä löytyy yli kolmesataa tunnesanaa. Sukupolvien tunteiden tukahduttaminen perinteet ovat jääneet eloon, ja *me maksamme sukupolvien hintaa tässä ajassa tosi paljon*. Tunteiden tukahduttaminen vaikuttaa terveyteen. (Jääskinen, 04.2018).

Kouluissa tiedolliset ja taidolliset tavoitteet korostetaan ja muut taidot nähdään vähempiarvoisia, vaikka tunteiden kautta tehdään ensimmäinen luokitus tilanteesta, ihmisestä, ajatuksesta tms. (Luukka, 2021). Draaman voimin, yhtenä keinona, nuori voi mahdollisesti oppia pois vanhanaikaisesta perinteestä ja luoda uusia tunnetaitoja, jotka vaikuttavat itse oppilaan hyvinvointiin ja ryhmän terveelliseen dynamiikkaan. Tekemisen kautta oppi ei jää pinnalliselle tasolle vaan ihminen sisäistää sen parhaiten viemällä tilanne käytäntöön, eli olemalla aktiivinen rooli (Aninko, 2015). Draaman avulla oppilaat pääsevät hetkeksi esittämään toista roolia, eli sellaista henkilöä, joka he eivät ole, mutta sen avulla löytävät uusia piirteitä omasta personallisuudesta tai käyttäytymisestä, kuten kyselylomakkeiden tulokset osoittivat. Oppilaat tunnistavat ja tutustuvat myös omiin vahvuuksiinsa ja kehityspisteisiinsä ja sen myötä saavat lisää tietoisuutta itsestään. Tämä heijastuu heidän arkipäivässään eri rooleissa, kuten luokkatoverina ja mahdollisesti uudet piirteet tulee esille myös koulun ulkopuolella. Samalla oppilas syventää tietoisuutta omasta ryhmästä ja siitä, miten toimia sen sisällä.

Draamakasvatustuntien tunnetaitojen oppimisen vaikuttavuus syntyy harjoitusten purkutilanteissa. Harjoitukset eivät olisi niin tehokkaita, ellei niille annettaisi teoreettinen pohjustus, kuten teoreettisessa viitekehityksessä mainitsin. Oppilas tekee prosessoi tiedon ja yhdistää harjoituksen tekemisen ja sen arvon. Kyselylomakkeiden ja havainnoinnin tuloksien avulla draamakasvatuksen harjoitukset ovat osoittaneet vaikuttavan kolmella eri tasolla: oppilas yksilönä, oppilas osana luokkaa ja luokka kokonaisuutena.

Tutkimuksessani kohderyhmässä on ilmennyt eniten muutoksia yksilötasolla. Muutokset liittyvät oman persoonan oivalluksiin ja tiedostamiseen. Verrattaessa alku- ja loppukyselyn vastauksia, on tapahtunut tietynlainen itsetutkiskelu vaihe. Osa oppilaista on huomannut itsessään innokkaan, heittäytyvän, luovan, ja rohkean puolen, joka on ollut piilossa esimerkiksi ympäristön painostuksen takia (hiljainen tieto). Osa kohderyhmästä on kokenut löytävänsä aran tai ujon ominaisuuden, mistä he eivät olleet ennen tietoisia ja osa on jättänyt taaksensa epävarmuuden, jännittämisen tai syrjäytymisen. Nämä muutokset vaikuttavat suoranaisesti heidän rooliinsa osana luokkaa ja sitä kautta myös ryhmädynamiikka kokonaisuutena.

Havainnoinnin aikana ilmeni kohderyhmässä yksittäisten henkilöiden uusia toimintamalleja. Oppilaat, jotka eivät ole saavuttaneet itsetutkiskelu vaihetta, ovat ne, joiden vastaukset ensimmäiseen kysymykseen alku- ja loppulomakkeessa ovat samoja mutta tunnistivat kuitenkin oman roolinsa ryhmässä ja mahdolliset muutokset siinä. Esimerkkinä: puhelias oppilas ryhmässä on ymmärtänyt, että ei ole antanut puheenvuoroa muille ja sitä myötä oppinut enemmän kuuntelemaan ja kunnioittamaan muiden puheenvuoroja. Näin hän on löytänyt uuden piirteen identiteetistä luokan dynamiikassa mutta ei välttämättä ole löytänyt sitä omasta persoonallisuudesta. Tämä oivallus on osa prosessia ja mahdollistaa itsetutkiskelun syventymistä. Oppilaan on hyödyllistä kehittää empatia taidon, eli huomioimaan muita, sillä oppilas, joka osaa olla kannustava ja tämä välittyy luokkailmapiiriin vaikuttamalla oppilaiden parempaan suorituskyyntiin. (Walta, 2020, 27).

Viimeinen havaitsemani osuus oli draamatuntien opetuksen vaikuttavuus ryhmään, eli uusien suhteiden luominen yhteistyö merkeissä. Tunnetyöpajat edesauttavat työstämään ”tuntemattomien” luokkatovereiden kanssa eri harjoituksia luomalla yksi sama tavoite kaikille. Vaikka oppilas ei välttämättä itsessään tai itsestään osana ryhmää koe minkäänlaista muutosta, hän on mukana luomassa yhteishenkeä ryhmään jollain tasolla. Tämäkin on edistystä, sillä yhteistyö, kommunikaatiotaidot, kanssakäyminen ja kunnioituksen merkitys ovat läsnä oppilailla, joilla

oli vaikeuksia kuulua edes joukkoon (Heikkinen, 2002). Katsekontaktitaidon harjoitukset luovat tarpeellisia vuorovaikutustaitoja ihmiselle tulkita eri tulevaisuuden tilanteita, esimerkiksi työhaastattelun aikana tai verkostointi tilanteissa.

Kehitykseen vaikuttaa muu elämän tilanne, kuten ympäristö, koti, ystävät, perhe, ja nuoren oma persoona eikä suoranaista draamakasvatus-oppilaan kehitys syyseuraus suhdetta voida varmistaa täysin tämän tutkimuksen aikana. Tulokset antavat kuitenkin viiteitä draamakasvatuksen vaikuttavuudesta oppilaiden hyvinvoinnissa ja tunnetaitojen kehityksessä eri tasolla, jotka tuotiin esille edellisessä kappaleessa. Vain kolmen draamakasvatustunnin jälkeen voitiin havaita positiivisia muutoksia. Muutoksia oli erilaisia ja kukaan ei näyttänyt taantuvan kehityksessään. Draamatunneilla käsitellään hyvin abstrakteja käsitteitä. Ne perustuvat arvomaailmaan, moraalisiin, eettisiin kysymyksiin, oman persoonallisuuden piirteisiin yms. ja nämä konseptit vaativat sisäistämiseen aikaa. Vääriä vastauksia ei ole, vaan ilmaisutaitojen puutteita. (Opetushallitus, 2021b).

Johtopäätöksenä, tuloksien tulkinta on positiivinen, koska nuorilla on ollut eri mittakaavassa kehitystä. Omasta mielestäni, tutkimus osoitti Teatteripolkupalvelun draamatuntien olevan merkittäviä kehitykselle ja koulu on siihen paras mahdollinen ympäristö, sillä nuoren ajatus oppimisesta on jo kytketty vahvasti tähän instituutioon. Kuopion kaupungin draamakasvatuksen resurssit ovat rajalliset mutta olemassa olevat resurssi jo näyttävät tukevan nuoren itsetuntoa, tietämystä ja arvomaailmaa. Näiden avulla taatan tasapainoisempaa elämää ja mahdollisesti voidaan ennaltaehkäistä osa mielenterveysongelmista nuorissa ja aikuisissa kuten ahdistuneisuushäiriö tai masennus.

5.2 Draamakasvatuksen ja kulttuurin hyödyt ihmisen hyvinvoinnissa

Kulttuuria voidaan käyttää työvälineenä oppimisen saavuttamiseksi, kuten teoreettisessa viitekehityksessäni tulee ilmi. Nuorten käsitys kulttuurista, kyselylomakkeiden perusteella, jää pintapuoliseksi. Kulttuuria koetaan osana historian oppitunteja tai ”sinne minne vanhemmat pakkottavat mennä”, eli osa oppilaista ei havaitse olevansa kulttuurin kuluttajia. Nuoret pitävät musiikin kuuntelua tai elokuvateatteri käyntiä pelkkänä viihteenä ja se kytketään suoranaisesti vapaa-aikaan, eli velvollisuuksien ulkopuolelle.

Kyselyiden kautta pyrin myös tuomaan esille kulttuurin monet raamit kuten muoti, valokuvaus, runous, ruoka yms. ja oppilaat vahvistivat kokevansa ne osaksi kulttuuria, mutta eivät osanneet perustella miksi. Vapaa-ajan vietto kulttuurin parissa ja kulttuurin konseptin yhteyttä ei olla luotu sanan ja tarkoituksen välillä. Kuopion draamakasvatuksen avulla pyritään myös rikkoamaan vanhanaikaista näkemystä kulttuurista, joka vaikuttaa suoranaisesti nuorten asenteeseen kulttuuria kohtaan. Draaman voimin oppilaat ovat yhdistäneet teatterin hyötyttyä oppimismenetelmänä. Viesti vahvistui draamakasvatustuntien sanavalinnoissa kuten fiktio tai näytteleminen ja Kaupungin Teatteri käynnissä, osana kulttuurikasvatussuunitelmaa (Kuopion kaupunki, 2016). 2/3 osaa oppilaista inspiroitui tuntien jälkeen ottamaan kulttuuria osaksi elämäänsä harrastuksen muodossa, tai olemaan aktiivisempia kulttuurin käyttäjiä. Toisaalta taas 1/3 osa oppilaista koki, ettei tule lähestymään millään tasolla kulttuuria.

Taide tuo elämän laatua kohentavia kokemuksia ja siihen kiteytyy kulttuurin arvo. Taiteen ja kulttuurin vaikutukset ovat moniulotteisia ihmisissä, kestävä kehityksessä, sosiaalisen hyvinvoinnissa tai oppimisen vaikutuksina (Mustikainen, 2017). Kulttuurikonseptia kokonaisuudessaan tulisi vahvistaa nuoresta alkaen, näin he tulevaisuudessa tulisivat olemaan aktiivista, kulttuurin hyödyt ymmärtävää ja kannustavaa väestöä, joka tukee ja ymmärtää kulttuurin hyödyt, merkityksen ja arvon. Jos nuorena ei anneta mahdollisuutta vaikuttaa kulttuuriympäristössä tai kokea avoimesti eri taidelajeja ja tapahtumia, on vaikeaa kehittää kulttuurin arvoa.

Kriisitilanteissa huomataan parhaiten miten vanhat toimintamallit eivät päde ja oli aika luoda uusia sopeutumisprosesseja (Kuistio, 2020). Korona kriisi on aiheuttanut romahduksen kulttuuri kentällä ja tuonut, ylipäättänsä, mukana enemmän mielenterveysongelmia suomalaisissa. Edellisiä tutkimuksia suoritettu ennen korona-aikaa ovat osoittaneet kulttuurin positiiviset vaikutukset kuten, parantaa mielialaa, ehkäisee ahdistuneisuutta, surullisuutta, masentuneisuutta ja vahvistaa minäkuva, itsetuntoa ja itseluottamusta (Sitra, 2017). Hyvinvointia kulttuurista kampanja nostaa kulttuurin hyödyt ihmisen mielenterveyteen ja elämysten tarpeesta hyvinvointiin. Kyselytutkimuksessa 95 % vastanneista kokee kulttuurin tukevan omaa jaksamista ja löytää kulttuurista aineet tasapainoiselle arjelle. Tarve olisi vahvistaa viestiä kulttuurin hyödyistä ja monipuolisuudesta sekä antaa näkyvyyttä alan järjestöille, kaupungeille ja yrityksille, jotka pyrkivät edistämään konkreettisesti nuorison mielenterveyttä. Nykypäivänä nuorten psykiatristen palveluiden tarve on noussut huimasti ja tilannetta uutisoidaan hätähuutona. Tutkimukseni perusteella tietoisuus itsestä, tunteiden tunnistaminen ja niiden ilmaisu sekä vuorovai-
kutustaitojen kehittäminen ovat tässä avainasemassa. Draamakasvatuksen hyötynä on niiden

taitojen kehittäminen, joiden avulla nuori pystyy ilmaisemaan itseänsä ja pyytämään myös apua matalammalla kynnyksellä. Anni Marinin työhön kuuluu myös esimerkiksi kiusaamisen ennaltaehkäisy kouluissa. Draaman avulla näihin kysymyksiin voidaan myös puuttua, sillä oppilaista tulee tietoisempia siitä, miten kiusaaminen voi vaikuttaa toisen elämään. Näin voidaan edistää terveellisen ja turvallisen kouluilmapiirin muodostumista lapsille ja nuorille (Marin, 2017). Draamakasvatuksen ja kulttuurin myötä voidaan mahdollistaa nuorten tasa-arvoa ja rakentaa terveellisiä ympäristöjä ennaltaehkäisemällä alttius masennukseen, ahdistuneisuushäiriöön, kiusaamiseen yms.

Draamakasvatus ei ole pelkkä menetelmä opettaa eri oppiaineita, vaan se kokoaa useita aihealueita yhdistämällä ne toiminalliseen tutkimiseen. Omasta näkökulmastani opetuksessa tulisi vahvistaa nuorten kriittistä ajattelutapaa ja tukea tunneälyn kehitystä, koska nykypäivänä ulkopuoliset ärsykkeet tulevat esille ilman suodatinta, esimerkiksi sosiaalisen median kautta, ja nämä muokkaavat helposti itsetuntoa ja vaikuttavat nuorten käyttäytymiseen. Kriittisen ajattelutavan ja itsetuntemuksen työkalut ovat välttämättömiä valintoja tehdessä.

5.3 Johtopäätökset ja kehittämis ehdotus

Kvalitatiivisessa tutkimuksessani luotettavuuden kriteerinä voidaan käyttää siirrettävyyttä, sillä tutkimuksen tulokset ovat sovellettavissa laajempaan kohderyhmiin ja totuudellisuudella sillä johtopäätökseni pystyvät kuvaamaan tutkimuskohteen olevan ilmiön todellista tilaa. Luotettavuutta lisää myös tutkimusraportin läpinäkyvyttä, jossa tiedonkeruumenetelmät tuovat esille suorat tulokset oppilailta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Oppilaat tarvitsevat tukea persoonallisuuden rakentamiseen yksilönä ja ohjausta löytää oma paikka ryhmä dynamikassa. Tämä toteutuu osittain toiminnallisten harjoitusten avulla, mikä tukee viitekehyksessä esiteltyjä Erkko & Hannukkala (2013) näkemyksiä siitä miten tunnetaitojen avulla ihminen pystyy lukemaan ja kohtaamaan tasapainoisesti uusia tilanteita. Itsetietoisuus ja tarpeeksi hyvä itse luottamus suojaa ihmistä vahingollisista tilanteista (Raatikainen, 2018). Itsensä hyväksyminen, vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen edesauttaa nuoria ehkäisemään tulevia mielenterveysongelmia ja antaa työkaluja selviytyä erilaisista vuorovaikutustilanteista.

Tutkittu tunnetaitojen kehityksen vaikuttavuus on pysyvä nuorissa. Kuopiossa kaikilla kouluilla on oikeus osallistua Teatteripolkutyöpajoihin, mutta suuren kysynnän vuoksi tunnit

ovat rajallisia. Tunnit ovat opettajien keskuudessa suosittuja ja positiiviset vaikutukset ovat läsnä oppilaissa. Anni Marin on tehnyt pitkän uran ja selkeät linjaukset, miten toimia draamakasvattajana Kuopiossa. Omasta näkökulmastani kysymys on lähinnä resurssien puutteessa. Kehittämisehdotukseni on lisätä resursseja kaupungin puolelta uuden työntekijän muodossa työpariksi Anni Marinille. Ajatuksena on täydentää Anni Marinin jo olemassa olevaa työpanosta. Esimerkiksi työpari voisi ottaa vastuun alakoululaisista, sillä alakoulussa tapahtuva ennakotyö näkyy myös tuloksina yläkoulussa. Toinen vaihtoehto on draamatiimi yläkoulun oppilaille. Tiiminä tuntien määrä kasvaisi ja tutkimuksien tulosten perusteella olisi mahdollista vahvistaa draamakasvatuksen merkittävyys kouluissa. Havainnoinnin perusteella, tutkimusluokat osoittivat suuremman sitoutumisen viimeisellä tunnilla. Tämän ehdotuksen avulla tunteja olisi mahdollista lisätä kouluissa ja oppilaat saisi enemmän hyötyä draamakasvatuksesta. Kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteet olisivat merkittävämpiä.

Toiseksi draamakasvatus olisi hyvä integroida opetussuunnitelmaan omana oppiaineena (Heikkinen, 2002). Tällöin tunnetaitotuntien merkittävyys ja saavutettavuus olisi korkeampi kaikille nuorille.

6 POHDINTA

6.1 Reliabiliteetti ja validiteetti

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia Kuopion kaupungin Teatteripolkupalvelun draamakasvatuksen oppituntien vaikutuksia 8.luokkalaisten tunnetaitojen kehittymiseen. Vaikka kyseessä on laaja käsite ja opinnäytetyö suunnittelu vaiheessa ei asetettu konkreettisia tavoitteita vaikuttavuudesta, lähdettiin tutkimaan mahdollisuuksien mukaan oppituntien aiheuttamia muutoksia oppilaisissa. Tavoite konkretisoitui tutkimuksen prosessin aikana, sillä oppilaiden vastaukset ja asenne oppituntia kohtaan loivat vaikuttavuuden merkityksen. Tämä alustava epämääräinen tavoite ei kuitenkaan vaikuttanut tutkimuksen luotettavuuteen.

Luotettavuus mitataan validiteetin ja reliabiliteetin kautta. Tutkimuksen validiteetti, eli pätevyys, on onnistunut tässä työssä. Validiteetin arviointi perustuu seuraaviin: tutkimusote ja siinä käytetyt menetelmät, joiden avulla mitataan ilmiötä, jota halutaan tutkia. (Hiltunen, 2009a.) Käytetyt menetelmät, eli kysymykset ja havainnointi, ovat olleet oikeat saavuttamaan tiedon mitä haluttiin. Kysymyksien avulla saatiin suora tulos tutkittavasta kohderyhmästä ja observointi tuki objektiivisesti näitä vastauksia.

Työssäni muiden menetelmien käyttö ei ollut tarpeellista sillä tarkoituksena oli selvittää ylipääntensä draamakasvatuksen vaikutuksia oppilaisiin, rajaamalla sitä yhden henkilön työtapoihin tai tiettyyn kohderyhmään. Tässä työssä muiden menetelmien käyttö olisi vaatinut lisää aikaa ja olisi muodostanut erilaisen tavoitteen tutkimukselle. Esimerkiksi haastattelut olisivat tukeet laajemman näkökulman, kuten draamakasvatuksen oppituntien pitkäaikaisista vaikutuksista oppilaisiin.

Reliabiliteettia tarkastellaan uusintamittauksen mahdollisuudella, eli voidaanko uusia tutkimusta käytettyjen mittareiden avulla. Reliabiliteetin toistettavuuden näkökulmasta on haasteellista luoda luotettavuutta tutkimukselle (Hiltunen, 2009b). Tutkimuksessani on mitattu tietyn kohderyhmän kokemukset ja niiden tulokset ei voida toistaa suoranaisesti toisessa tutkimuksessa mutta luotettavuutta vahvistaa tuloksien siirrettävyyttä, jonka mainitsin 5.3 kohdassa.

Tämän tutkimuksen pohjalta voidaan todeta Kuopion kaupungin draamakasvatuksen oppituntien vaikuttavan positiivisesti oppilaiden tunnetaitojen kehitykseen. Tähän vaikuttaa toimiva kuttuurikasvatussuunnitelma, ammattilainen työryhmä ja laadukas draamakasvattajan työ.

6.2 Itsearviointi

Opinnäytetyön rakentaminen on ollut haastava mutta kokonaisuudessaan projekti on ollut erittäin mielenkiintoinen ja antoisa. Opinnäytetyön aihe oli minulle täysin tuntematon. Tällä tietämättömyydellä oli sekä positiivinen että negatiivinen puoli. Positiivisena oli minun objektiivinen katseeni aiheeseen ja negatiivisena oli tietämättömyyden aiheuttamat mahdolliset riskit kuten aiheen väärinymmärtämiseen tai tuloksien väärä analysointi. Kirjallisuuden hankkiminen, lähteiden vertailu, teoriapohjan rakentaminen ja tietoperustan johdonmukaisuus olivat pohjana tutkimukselleni. Tämän pohjan avulla pystyin kartoittamaan mahdolliset riskit, jotka voivat vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen.

Tuntematon aihe muuttui minulle merkitykselliseksi tutustuessani Anni Mariniin ja hänen työnsä. Työn aikana syntyi oivalluksia ja niiden mukaan uusia ideoita ja tarkennuksia tutkimukselle ja opinnäytetyölle. Tutkimus prosessi oli erittäin antoisa, sillä pääsin tutustumaan suomalaiseen yläkoulujärjestelmään ja kaupungin kulttuuritiimiin, joihin en ollut tutustunut aikaisemmin. Projektin aikana minulla oli jatkuva kyseenalaistamisen tarve sillä koin vahvoja kulttuuri eronäkemyksiä ja sisäisiä ristiriitoja, sillä oma espanjalainen tunnetaito kulttuuri on hyvin erilainen suomalaiseen verrattuna. Opinnäytetyön vaikein prosessi oli soveltaa tutkimuksen tuloksia teoreettisiin konsepteihin ja niiden tuloksien avaaminen mahdollisimman selkeästi. Tämä olisi vaatinut pidempi kestoisen perehdytyksen draamakasvatukseen ja ylipäättänsä opinnäytetyön rakentamiseen, mutta kokonaisuudessaan on ollut merkittävä oppimisprosessi, jossa olen kehittänyt omaa identiteettiäni hankkimalla uusia tietoja ja taitoja.

Tutkimukseni tukee muita vuosien varrella tehtyjä tutkimuksia draamakasvatuksen vaikuttavuudesta ja tuo esille uutta ja suoraa informaatiota tarkasta kohderyhmästä. Tämän opinnäytetyön avulla on mahdollista kehittää laajempia tutkimuksia Kuopion kaupungilla. Luodulla aineistolla olemme kuitenkin saavuttaneet minun ja tilaajan tavoitteen onnistuneesti ja toivottavasti tilaaja pystyy hyödyntämään tämän opinnäytetyön tuloksia tulevaisuudessa.

Koen erittäin tärkeänä, itselleni ja kulttuurin parissa työskenteleville henkilöille, tutustua kulttuurin eri raameihin ja syventää tietoisuutta kulttuurin hyödyistä. Ymmärtämällä kulttuurin hyödyt ihmisissä voidaan myös tuottaa laadukkaampia tapahtumia tai antaa suuremman arvon kulttuurille elämässämme. Tämän opinnäytetyön avulla pystyn antamaan vahvemman merkityksellisyyden ja arvon omalle työlleni tapahtumatuotantoalalla.

LÄHTEET

- Alasuutari, Pertti, 2007. Laadullinen tutkimus. 6. painos. Tampere: Vastapaino.
- Aninko, Jaakko, 2015. Toiminnallinen opettaminen oppimiskokemuksen ja sisäisen motivaation rakentaja alakoulussa. Pro gradu -tutkielma. Opettajankoulutuslaitos. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 21.11.2021.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/47394/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201510253483.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Ariès, Philippe, 1962. Toward a Sociology of education- Centuries of a childhood. Routledge.
https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=tRPWDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT59&dq=philippe+aries+childhood&ots=CA9v1xB-dD&sig=rBzyd1ly0HbStNrbdxkWTI2RKQ4&redir_esc=y%20-%20v=onepage&q&f=false#v=onepage&q&f=false
- Bowles, Emma, 2015. Isona minusta tulee lapsi. Teoksessa Leikin ja leikkimielisyyden merkitys teatteri-ilmaisun ohjaajan työssä. Kokkola-Pietarsaari: Centria ammattikorkeakoulu. Viitattu 27.11.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/98872/1/Bowles_Emma.pdf
- Burnyeat, Miles, 1997. The Impety of Socrates. Mathesis Publicantions <https://learning.hccs.edu/faculty/nathan.poage/phil1301/secondary-sources-on-plato/burnyeat-the-impety-of-socrates/view>
- Erkko, Anna & Hannukkala, Marjo, 2013, Mielenterveys voimaksi. 3. Uudistettu painos. Helsinki: Suomen mielenterveysseura.
- Grönfors, Martti & Vilkka, Hanna (toim.) 2011. Laadullisen tutkimuksen kenttätömenetelmät. Hämeenlinna: Sofia, Sosiologi-filosofiapu Vilkka.
http://vilkka.fi/books/Laadullisen_tutkimuksen.pdf
- Haastattelu Yle. Jääskinen, Anne-Mari. Äiti räyhää ja isä piilottaa pelkonsa- monien vanhempien tunnetaidot ovat hukassa ja malli periytyy lapsille. Viitattu 27.11.2021.
<https://yle.fi/uutiset/3-10180153>
- Heikkinen, Hannu, 2002. ”Draaman maailmat oppimisalueina: draamakasvatuksen vakava leikkillisyyt”. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto.
- Heikkinen, Hannu, 2004. Vakava leikkisyys. Vantaa: Paino Dark Oy
- Heikkinen, Hannu, 2005. Draamakasvatus- opetusta, taidetta, tutkista! Jyväskylä: Minerva
- Helikoski, Jonna & Hurmala, Heidi & Kopola, Riina & Tonteri, Anna & Tykkyläinen Saira, 2018. Vaikuttavuuden askelmerkit. Sitra. <https://media.sitra.fi/2018/03/27105443/vaikuttavuuden-askelmerkit.pdf>
- Herttua, Marika & Viitala, Anna, 2003. Draamakasvatus opettajan työvälineenä peruskoulun alaluokilla- laadullinen survey-tutkimus luokanopettajien draamakasvatuksen näkemyksistä ja käytänteistä. Kasvatustieteen Pro gradu. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 18.11.2021.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/10507/G0000154.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hiltunen, Leena, 2009 a ja b. Validiteetti ja reliabiliteetti. Jyväskylän Uliopisto. Viitattu 05.12.2021. http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ja_reliabiliteetti.pdf

Hosiaisuusluoma, Yrjö 2003: *Kirjallisuuden sanakirja*. Helsinki: WSOY.

Jyväskylän avoin yliopisto, 2021a. Opinto-opas 2020-23. Draamakasvatus. Viitattu 15.11.2021. <https://www.avoin.jyu.fi/opinto-opas/fi/moduuli/dkaavoinjyu/>

Kabor-Laitinen, Zita & Lind, Kimmo, 2021. Laadullinen tutkimus -webinaari. Havainnointi ja haastattelu -webinaari. Humanistinen ammattikorkeakoulu 9.11.2021 ja 11.11.2021. Viitattu 16.11.2021. <https://www.youtube.com/watch?v=E7TjhODmId0> <https://www.youtube.com/watch?v=-qRogpl-Xlo>

Kelttikangas-Järvinen, Lissa, 1994. ”Hyvä Itsetunto”. 2017 painos. WSOY.

Kestilä, Lenna & Koskinen, Seppo & Keskitlä Laura & Suvisaari, Jaana & Aro, Hillevi & Setälä-Aalto, Terhi, 2007. Nuorten aikuisten psyykinen oireilu: riskitekijät ja terveyspalvelujen käyttö. Suomen lääkäri-lehti. Viitattu 20.11.2021.

<https://www.laakarilehti.fi/tieteessa/alkuperaistutkimukset/nuorten-aikuisten-psykinen-oireilu-riskitekijat-ja-terveyspalvelujen-kaytto/>

Kokkonen, Marjo, 2017. Ihastuttavat, vihasuttavat tunteet- opi tunteiden säätelyn taito. 3. Uudistettu painos. Jyväskylä: Ps- kustannus

Korhonen, Pekka & Østern, Anna-Leena, 2001. Katarsis. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Kujansuu, Sonja, 2020. Draamakasvatus suomessa- Systemaattinen kirjallisuuskatsaus draamakasvatuksen ja suomalaisessa peruskoulukotekstissa toteutettuihin tutkimuksiin. Pro Gradu. Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta. Tampereen yliopisto. Viitattu 15.11.2021. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/120665/KujansuuSonja.pdf?sequence=2>

Kuopion Kaupunki 2021a. Yleiset kulttuuripalvelut. Viitattu 16.10.2021. <https://www.kuopio.fi/kulttuuripalvelut>

Kuopion kulttuurikasvatussuunnitelma, 2016. Kuopion Kaupunki. Viitattu 16.10.2021 https://peda.net/kuopio/muu-toiminta/kulttuuripolku/tnsl/k:file/download/8ae0b10af05c5b07ffd3e52a1f78c5594bb0b4a1/Kulttuurikasvatussuunnitelma_2016.pdf

Lauronen, Maija, 2008. Sisäkorvaistutetta käträvän nuoren identiteetti. Kasvatustieteiden laitos / erityispedagogiikka. Pro gradu, Jyväskylä. Viitattu 20.11.2021.

https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/19132/URN_NBN_fi_jyu-200811045853.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lintunen, Jarmo 1995. Kokemuksellinen oppiminen ja pedagoginen draama. Teoksessa *Draama. Elämys. Kokemus*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston.

Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2019a. 15-18 vuotiaan persoonallisuuden kehitys. Viitattu 25.11.2021. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/15-18-v/15-18-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2019b. Sosiaalinen paine somessa. Viitattu 29.11.2021
<https://www.mll.fi/sosiaalinen-paine-somessa/>

Mansikka, Jan-Erik & Paalasmaa, Jarno, 2018. Steinerkasvatus sivistyskäsityksen viitekehyksessä. Artikkelilehdessä Kasvatus & Aika, 12 (1).
<https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/69903>

Marin, Anni, 2017. Kiitos Kaveruudelle. Kuopio: Liikekirjapino

Marin, Anni & Swahn, Sanni, 2018. Kokeillaan itse- Opas draaman työtapojen käyttöön yläkouluopetuksessa. Kuopion kaupunki. Viitattu 20.11.2021.
<https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7960107/Opas+draaman+ty%C3%B6tapojen+k%C3%A4ytt%C3%B6n+yl%C3%A4kouluopetuksessa/9d487d3f-f5d2-4020-b790-d0c3d1576c66>

Miettinen, Iina, 2020. Emoji keskellä Whatsapp-viestiä: välimerkkikö vain?. Suomen kielen ja suomalais-ugrialaisten kielten ja kulttuurien maisteriohjelma. Helsinki: Helsingin yliopisto. Viitattu 21.11.2021. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/323049/Miettinen_Iina_pro_gradu_2020.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Muukka-marjovuori, Alma, 2014. Taidetunteen kasvattaminen. Helsinki: Aalto yliopisto.

Mäntylä, Niina (Toim.), 2011. Lapset ja nuoret yhteiskunnan toimijoina. Teoksessa Lehtonen, Tommi, 2011. Lasten ja nuorten kasvatuksen filosofia ongelmia. Vaasa: Vaasan yliopisto.
https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-379-0.pdf

Opetushallitus, 2021a. Kerola, Kyllikki & Kujanpää, Sari & Kallio, Anja, 2007. Teoksessa Tunteesta tunteeseen- ihmismielien tarinat kuvien ja sanojen harjoituskirja. 5. Uudistettu painos. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/tunteesta-tunteeseen>

Parvikoski, Veera, 2018. Draamakasvatus- ”Learning by doing”- Miten luokanopettajat kokevat draamakasvatuksen ja miten he käyttävät sitä opetuksessaan?. Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto. Itä-suomen yliopisto. Viitattu 15.11.2021.
https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/19264/urn_nbn_fi_uef-20180486.pdf

Raatikainen, Panu, 2004. Ihmistieteet ja filosofia. E-kirja. Gaudeamus. Viitattu 23.11.2021.
https://www.nextory.fi/kirja/ihmistieteet-ja-filosofia-10194186/?utm_source=Google&utm_medium=Paid&utm_campaign=Google%20%20Search%20%20Titles%2060001-80000%20%20NXFI&utm_content=10194186&gclid=Cj0KCQIA15yNBhDTARIsAGnwe0UR9ACU60nOhsK1JH-i2wX5PIT5392U7A_PckxTrmMD7tz1IoZnkfwaAmc5EALw_wcB

Routo, Teresa, 2018. Nuorten tunnetaidot ja niiden kehittäminen. Sairaanhoidajakoulutus. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 27.11.2021.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/146166/Routo_Teresa.pdf?sequence=1

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/viittausohje.html>

SOSTE, Suomen sosiaali ja terveys ry, 2021a. Toiminnan vaikuttavuus. Viitattu 28.11.2021.
<https://www.soste.fi/jarjestoapas/toiminnan-vaikuttavuus/>

Teatterikorkeakoulu, 2021a. Antiikin Rooma ja sen teatterimuodot 500 EKR.-300JKR. (Viitattu 30.10.2021)

<https://disco.teak.fi/euteatteri/2-1-antiikin-rooma-ja-sen-teatterimuodot-500-ekr-300-jkr/>

Teatterikorkeakoulu, 2021b. Länsi-Euroopan liturgisen draaman synty. (Viitattu 30.10.2021)

<https://disco.teak.fi/euteatteri/2-4-lansi-euroopan-liturgisen-draaman-synty/>

Thpanorama, 2021. 7 tärkeintä renessanssiarvoa. Viitattu 18.11.2021.

<https://fi.thpanorama.com/articles/historia/los-7-valores-del-renacimiento-ms-importantes.html>

Toivanen, Tapio, 2015. Lento- draama ja teatteri perusopetuksessa. 2. Uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro

Tyllilä, Tapio, 2011. ”Gladiaattorinnäytäntöjen funktio roomalaisessa yhteiskunnassa”. Historia pro gradu- tutkielma, Tampereen yliopisto.

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/82978/gradu05418.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Tähtinen, Juhani & Katajamäki, Terhi, 2020. Rosseau- luonto ja kasvatus lapsen kasvun mahdollistajana ja muokkaajana. Viitattu 15.11.2021.

https://www.kasvhistseura.fi/sites/kasvhistseura.fi/files/Rousseau%20ihkalopullinen%2017%20kes%20A4%202020_6.pdf

Walta, Laura, 2020. Oppilaan tunnetaitojen ja itsetunnon tukemisen alakoulussa draamakasvatuksen avulla. Opetus- ja kasvatustieteiden tutkimusohjelma. Oulu: Oulun yliopisto. Viitattu 28.11.2021. <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-202006052287.pdf>

Öller, Christian, 2021. Psykologinen turvallisuus on mahdotonta saavuttaa ilman tunneälyä. Viitattu 29.11.2021. <https://www.adeptus.fi/tunnealy/psykologinen-turvallisuus-on-mahdotonta-ilman-tunne%C3%A4ly%C3%A4>

LIITTEET

Liite 1

K9-ETU

Pohjois-Savon ysluokkalaisille

K9-edulla ilmaiseksi / Free K9-benefits

KUOPIO

- > Kuopion museo Kantissa
- > Kuopion taidemuseo, korttelimuseo ja J. V. Snellmanin kotimuseo
- > RIISA - Suomen ortodoksinen kirkkomuseo
- > Riuttalan talonpoikaimuseo Karttussa (myös avec)
- > VB-valokuvakeskus

SIILINJÄRVI

- > Harjamäen sairaalamuseo
- > Pöjjän kotiseutumuseo
- > Siilifolk 2021 ja 2022 -festivaalien konsertit

IISALMI

- > Iisalmen kaupungin kulttuuripalveluiden tilaisuudet
- > Juhani Ahon museo
- > Ylä-Savon kotiseutumuseo

MUU YLÄ-SAVO

- > Kiuruveden kaupungin ja Vieremän kunnan kulttuuritoimien tilaisuudet
- > Kiuruveden museo
- > Sonkajärven Kansainvälinen Pullomuseo
- > Taidemuseo Eemil Lapinlahdella
- > Vieremän kotiseutumuseo

K9-BENEFITS

For 9th graders in North Savo

Muut edut / Other K9-benefits

- > 4 € lippu alle 20-vuotiaalle **Kuopion kaupunginteatterin** omiin esityksiin esityspäivänä, jos vapaita paikkoja löytyy (lipun lunastus kaupunginteatterilta)
- > 4 € lippu alle 20-vuotiaalle **Kuopion kaupunginorkesterin** kausikonsertteihin konserttipäivänä (sis. käsiohjelma ja narikka, lipun lunastus Musiikkikeskuksesta)
- > 4 € lippu **Tanssiteatteri Minimim** esityksiin Kuopion kaupunginteatterilla (lippuja rajoitettu määrä/esitys, etu ei ole voimassa Kulttuurikeitto-esityksissä)
- > 2 € lippu edun haltijalle ja avecille **Itä-Suomen tanssin aluekeskuksen** omiin esityksiin ITAK-näyttämöllä Kuopiossa (lippuja rajoitettu määrä/esitys)
- > 2 € alennus **Kino Kuvakukoon**
- > 8 € 2D-elokuvanäytöksiin ja 10 € lippu 3D-elokuvanäytöksiin torstaisin **Iisalmen Savon Kinot/Kuvalipas elokuvateatterissa**
- > 1 € alennus **Rautalammin museoon**

LISÄTIETOJA JA PÄIVITYKSET K9-EDUISTA / MORE INFORMATION AND UPDATES

<https://peda.net/kuopio/muu-toiminta/kulttuuripolku/k9-etu>

Lipun lunastamisen yhteydessä näytettävä sähköinen K9-etu sekä todistettava henkilöllisyys pyydettyäessä.

Lukuvuoden 2021-2022 K9-etu on voimassa 12.8.2021-14.8.2022 ja se on henkilökohtainen.

Liite 2

**DRAAMAKASVATUKSEN VAIKUTTAVUUS OPPILAIISIIN
ALKUKYSELY SYKSY 2021**

Teatteripolku -draamatyöpajoissa harjoitellaan ryhmätyö-, vuorovaikutus- ja tunnetaitoja osallistavan ja toiminnallisen draaman keinoin.

Luokka:

Etunimi:

Sukupuoli: Nainen Mies Muu

1. Mitkä näistä kuvastavat sinua parhaiten yksilönä (voit ympyröidä useamman):

Rohkea	Epävarma
Syrjäytyvä	Arka
Kärsimätön	Ystävällinen
Hyvä puhumaan	Kuuntelija
Negatiivinen	Sivusta seuraaja
Syrjäytetty	Ujo
Hymyilevä	Päätäväinen
Kärsivällinen	Heittäytyjä
Positiivinen	Luova
Innokas	Kyselevä
Jännittynyt	Puhelias

2. Miten kuvailisit teidän luokkaanne? Kerro mitä hyvää ja/tai haasteellista teidän luokassanne on.

3. Mitkä näistä kuvaavat sinua parhaiten osana luokkaasi (voi ympyröidä useamman):

Rohkea	Epävarma
Syrjäytyvä	Arka
Porukan johtaja	Ystävällinen
Hyvä puhumaan	Kuuntelija
Negatiivinen	Sivusta seuraaja
Syrjäytetty	Hiljainen
Heittäytyjä	Päättäväinen
Kärsivällinen	Riitelevä
Positiivinen	Luova
Innokas	Kyselevä
Ongelma ratkaisija	Sovinnollinen
Olen omaitseni	Puhelias

4. Tunnetko että kuulut joukkoon? (esim. harrastus, luokka, perhe...)

Kyllä

Ei

- Jos vastasit kyllä, mihin joukkoon?

5. Oletko samanlainen koulussa kuin muualla?

- Jos vastasit et, niin millainen olet muualla kuin koulussa?

6. Mitä odotat/toivot tapahtuvan Teatteripolku-draamatyöpajoissa?

7. Millaisen fiiliksen tulevat draamatyöpajat sinussa herättää?

- Miksi?

8. Asteikossa 0-100%, kuinka tärkeänä pidät tulevia draamatyöpajoja? (merkkää mittaan)

9. Mikä sinulle on kulttuuria ja kuuluuko se elämääsi? (esimerkiksi: musiikki, muoti, elokuvat, valokuvaus, teatteri, tanssi, runoilu, ruoka...)

Liite 3

**DRAAMAKASVATUKSEN VAIKUTTAVUUS OPPILAIISIIN
LOPPUKYSELY SYKSY 2021**

Teatteripolku -draamatyöpajoissa harjoitellaan ryhmätyö-, vuorovaikutus- ja tunnetaitoja osallistavan ja toiminnallisen draaman keinoin.

Luokka:

Etunimi:

Sukupuoli: Nainen Mies Muu

1. Mitkä näistä kuvastavat sinua parhaiten yksilönä (voit ympyröidä useamman):

Rohkea	Epävarma
Syrjäytyvä	Arka
Kärsimätön	Ystävällinen
Hyvä puhumaan	Kuuntelija
Negatiivinen	Sivusta seuraaja
Syrjäytetty	Ujo
Hymyilevä	Päätäväinen
Kärsivällinen	Heittäytyjä
Positiivinen	Luova
Innokas	Kyselevä
Jännittynyt	Puhelias

- *Oletko oppinut uusia piirteitä itsestäsi?*

2. Miten kuvailisit teidän luokkaanne draamatyöpajojen jälkeen? Onko luokassasi ollut muutoksia?

3. Mitkä näistä kuvaavat sinua parhaiten osana luokkaasi (voi ympyröidä useamman):

Rohkea	Epävarma
Syrjäytyvä	Arka
Porukan johtaja	Ystävällinen
Hyvä puhumaan	Kuuntelija
Negatiivinen	Sivusta seuraaja
Syrjäytetty	Hiljainen
Heittäytyjä	Päättäväinen
Kärsivällinen	Riitelevä
Positiivinen	Luova
Innokas	Kyselevä
Ongelma ratkaisija	Sovinnollinen
Olen omaitseni	Puhelias

- *Oletko oppinut uusia piirteitä sinusta osana luokkaasi?*

4. Tunnetko että kuulut joukkoon? (esim. harrastus, luokka, perhe...)

Kyllä

Ei

- Jos vastasit kyllä, mihin joukkoon?

5. Kohtasiko draamatyöpajat odotuksiasi? (Ne mitkä kuvasit ensimmäisessä kyselyssä)

6. Millaisen fiiliksen draamatyöpajat herättivät sinussa?

- Miksi?

7. Mitä uutta olet oppinut? (Voit ympyröidä useamman)

Tunnen itseäni paremmin	Kehon ilmaisutaitoja
Läsnäolo	Katsekontaktia
Kuunteleminen	Luovuutta
Keskittyminen	Improvisaatio
Heittäytyminen	Itselle nauraminen
Vahvuuksien tunnistaminen	Rauhoittuminen

8. Mitkä olivat parhaat harjoittelut?

1.

2.

3.

4.

9. Asteikossa 0-100%, kuinka tärkeinä pidät Teatteripolku-draaamtyöpajat? (merkkää mittaana)

0%

100%

10. Tuleeko kulttuuri olemaan isompi osa elämääsi? (esimerkiksi: aiotko käydä enemmän teatterilla, keikoilla tms.? Ajatteletko aloittaa kulttuuriin liittyvä harrastus?)

Liite 4

HAVAINNOINTI PÄIVÄKIRJA JA OBSERVOINNIN TULOKSET

1. Ensimmäinen kerta. Anni Marinin alkuavaus aina tapahtui ringissä luokan kanssa ja draamakasvatustunnit alkoivat kertomalla kuka hän on, hänen taustansa ja mitä hän tekee. Näin opiskelijat sai tarkemman kuvan Anni Marinista, vaikka draamakasvatuksen konsepti oli vielä etäinen oppilaille ja draamakasvattaja asetti toisensa kunnioittamisen säännön tunneille. Tämän jälkeen Anni Marin heitti kysymyksen ryhmälle: *”kuinka hyvin tunnette toisianne?”* ja sen perusteella alkoi ensimmäinen harjoitus, joka riippuen vastauksesta oli mm. katsekontakti harjoitus, vieressä olevan henkilön esittely tai kuvakortin kautta toverin esittely. Esittelyiden ja lämmittelyn jälkeen alkoi varsinaiset harjoitukset ja jokaisessa ryhmässä oli aikaa 4-5 harjoitukselle. Harjoitukset olivat erilaisia mutta pääsääntöisesti tuli tehtyä valokuva, pantomiimi, katsekontakti rinki, ruletti... Harjoituksen lopussa annettiin aplodit kiitoksen merkiksi. Tilanteet purettiin ja Marin kysyi luokalta: *”mitä opit?”*. Oppilaat vastasivat aktiivisesti omat mielipiteensä siitä, mitä oli käsitelty ja Anni peilasi heidän vastauksensa siihen tunteeseen, arvoon, tilanteeseen mitä oli tarkoitus käsitellä. Näin yhdistyy draama ja opetus konkreettisesti. Esimerkkinä: katsekontakti harjoituksessa opiskelija sanoo oppivansa hiljaisuutta ja Anni Marin syventää hiljaisuuden konseptia tuomalla esille keskittymisen arvon tai draamakasvattaja kertoo katsekontakti harjoituksen vaikuttavan ihmisten kohtaamisessa ja suoranaisesti vuorovaikutuksessa sosiaalisissa tilanteissa. Lopuksi oppilaat ja draamakasvattaja istuivat rinkiin, ja jokainen sai kertoa oman tunteuksensa tunnista yhdellä sanalla. Sanat, jotka toistuivat eniten olivat: *”ihan ok” ”ihan jees” ”kiva” ”hauskaa”*.

Yleinen ilmapiiri ensimmäisestä kerrasta oli positiivinen, levoton ja jännittynyt vaikka oppilaat olivat aktiivisena mukana. Muutamaa asiaa tuli korostettua harjoituksien avulla parissa luokassa kuten esimerkiksi toisten päälle puhuminen, pilkkaava nauru tai kiroilu. Draamakasvattajan rooli ei ole pelkästään harjoitusten kehittäminen ja seuranta, vaan myös puuttuminen tilanteisiin, joissa on mahdollista kehittää nuoren tunneälykkyyttä opettamalla uusia tapoja ilmaista itseään tai kunnioittaa toisia. Kunnioituksen merkitys tuli vahvistettua jokaisessa luokassa useampaan otteeseen yhdistämällä se kuuntelemiseen ja keskittymiseen koko tunnin aikana. Oppilaiden heittäytyminen tapahtui, suuremmaksi osaksi, tunnin loppuvaiheessa, mutta vain muutama oppilas ei ollut valmis esimerkiksi tekemään luokan edessä harjoituksia tai oli haasteita tehdä parin kanssa kenen kanssa ei ole työskennellyt

aikaisemmin. Kuitenkin kaikki osallistuivat omalla tavallaan harjoituksiin. Joukosta löytyi myös yksi oppilas, joka koki ettei kuulu mihinkään joukkoon eikä haluakkaan kuulua mihinkään, mutta suostui tekemään osan harjoituksista. Kaikki luokat olivat ensimmäisen tunnin aikana aktiivisia, hiljaisia, hämmentyneitä ja pidättyneitä.

2. Toinen kerta. Tässä vaiheessa osa luokista oli ensimmäisen ja toisen kerran välissä tehnyt koulun kanssa teatterikäynnin, joka on osa Teatteripolkutyöpajoja. Tämän yhteydessä Marin ja oppilaat keskustelivat oppilaiden oikeudesta kulttuurikasvatukseen, sen merkitystä ja miten se liittyy draamatyöpajoihin.

Runko oli samanlainen kuin ensimmäisellä kerralla, mutta alkuringin teema vaihtui. Teemanäkökulma oli edeltävän työpajan ja / tai teatteri käynnin tuntemukset ja mitä tehtiin / opittiin viime kerralla. Kunnioittamisen aihe tuli heti alusta sillä oppilas istui rinkiin sellaisen henkilön kanssa kenen kanssa kokee, että pystyy keskittymään harjoituksen ohjeistukseen. Harjoitusten taso syvenee ja ovat enemmän spesifioitua jokaiselle ryhmälle. Esimerkiksi yhden luokan haaste oli äänekkyys ja opiskelijoiden määrällinen vahva rooli luokan sisällä, joka aiheuttaa toisille oppilaille vaikeuksia ilmaista itsensä. Draamakasvattaja suunnitteli tekemiset, joiden avulla hiljaisemmat oppilaat saivat äänensä kuulumaan. Oppilaat työstiivät itseänsä tekemällä yhteistyötä sellaisten oppilaiden kanssa, joihin eivät yleensä turvaudu. Esimerkki harjoituksista oli: olenko ainoa, parin kanssa sana improvisaatiota, ruuletta, tilanteiden esittely eri tunteilla luokan edessä. Purkutilanteessa oppilaat ilmaisivat seuraavia asioita: kuunteleminen, improvisointi, mielikuvitus, oman mielipiteen tuominen muille, vuorovaikutus, kommunikointi, jotka Anni Marin peilasi seuraaviin: itsensä ja muiden kunnioittamiseen, yhteistyö, tunnetilojen käsittely, läsnä olemista ja rohkeus olla sosiaalinen ja tuoda omat ajatukset esille. Muita harjoitteita, jotka toteutuivat luokkien kanssa, olivat bussi, muotojen esittäminen ryhmässä hiljaisuudessa, pantomiimi, tunne tila käsittely, valehtelija... Loppurinki toteutettiin samalla kaavalla ja oppilaat kuvailevat yhdellä sanalla draamatuntia. Eniten toistetut sanat luokissa olivat: *”ihan kiva”*, *”mukavaa”*, *”äänestä”*, *”pystyy olee tekemises muitten kanssa”*, *”kuunteleminen”*, *”heittäytyminen”*, *”yhteishenki”*...

Pari luokkaa oli haastavampia, sillä tuntui, että edeltävä draamakasvatustunti ei ollut tehnyt vaikutusta ryhmän dynamiikkaan. Yhdessä näistä luokista oli tapahtunut oppilaiden etäännyttämistä toisistaan ja se ei ollut niin yhtenäinen kuin ensimmäisellä kerralla. Toisessa luo-

kassa yleisen turhautumisen tunteet oli tuotu tunneille ja se aiheutti käyttäytymisessä ongelmia, esimerkiksi osa ei antanut työrauhaa toisille. Annin yksi tapa selvittää luokan kehittämistarpeita oli antaa jokaiselle oppilaalle paperi ja kynä ja siihen sai kirjoittaa vapaasti mikä tai mitkä asiat pahoittivat mieltä viime aikoina, joko koulussa tai ulkopuolella. Eri-laisia aiheita nousi pinnalle mm. rasistiset viisit, sanoilla loukkaamiset tai selän takana puhumiset. Nämä asiat otettiin eri tavoin esillä kolmannen kerran yhteydessä. Näiden luokkien loppurinki sanat olivat negatiivisia ja vaikuttivat suoranaisesti ilmapiiriin ja mielipiteen ilmaisemisessa oppilaisiin, jotka olivat kokeneet draamatyöpajat mukavana ja opettavaisena. Kuitenkin näistä kahdesta ryhmästä löytyi myös ne positiiviset ajatukset, vaikka oli hyvin polarisoituneet mielipiteet ja esimerkkinä seuraavat sanat: *”kaaos”, ”tuskaa”, ”väsyttää”, ”mukavaa”, ”ihan kiva”, ”kivaa” ”siedettävää”, ”aivan surkea”, ”hauskaa”, ”hyvä”, ”5/5”, ”rankkaa”*.

Toisaalta kaksi muuta luokkaa osoitti mielenkiintoa ja kehitystä sillä, että esimerkiksi koko luokan yhteistyö sujui paremmin, oppilaat olivat aktiivisempia ja myönteisempiä osallistumaan sekä harjoituksiin että purkutilanteeseen. Yhden luokan kanssa pystyi konkreettisemmin syventymään vaikeampiin käsitteisiin kuten empatia, toisten ajatusten hyväksyminen, ehdotuksien vastaanottaminen, onnistumisen kokemuksia, oikeus sanoa toiselle, kun joku asia on loukkaava sekä fyysisesti että henkisesti yms. Konseptit olivat mielenkiintoisia ja oppilaat osoittivat kiinnostuksensa ja loppurinki sanoissa toivat esille seuraavat asiat, jotka jäivät mieleen *”puhuminen”, ”tulla kuulluksi” ”kommunikaatio” ”kuunteleminen” ”ryh-mäytyö” ”luovuus” ”avoimuus” ”keskittyminen” ja ”yhteistyö”*. Edellisessä osiossa mainitsin oppilaan, joka koki olevansa ryhmän ulkopuolella ja hänen asenteensa oli kielteinen draamakasvatustunteja kohtaa mutta tällä toisella kerralla hän oli yksi aktiivisemmista oppilaista harjoituksissa, nautti esillä olemisesta ja vaikka ei kaikkien kanssa suostunut työskentelemään, hän oli mukana kaikessa.

3. Kolmas kerta. Viimeiset draamatyöpaja tunnit olivat merkittäviä oppilaiden sitoutumiseen tehtäviin ja ylipäättänsä draamaan. Runko on sama kuin ensimmäisellä ja toisella kerralla mutta alkuringin aihe vaihteli luokan tarpeen mukaan, harjoitukset olivat syventäviä ja purkutilanteessa keskusteltiin pidempään mitä oli opittu ja haettiin oikeita sanoja tunnistamaan tunteita ja loppuringissä aihe oli *”mitä olet oppinut draamatyöpajoista”*.

Yhden luokan kanssa oli suuremmat haasteet. Toisen draamatyöpajatunnin ongelmat olivat vielä läsnä, mutta tällä kertaa oppilaiden käyttäytyminen oli huomattavasti turhautuneem-

paa kuin edeltävällä kerralla. Ne oppilaat tästä ryhmästä, joita kiinnosti harjoitusten tekeminen, heittäytyivät enemmän kuin edellisillä kerroilla, vaikka sosiaaliset paineet olivat läsnä. Harjoitukset keskittyivät pitkälti tunnetilojen tunnistamiseen sekä parina että ryhmänä ja purkutilanteessa oppilaat reagoivat pintapuolisesti harjoitusten tarkoitukseen. Yhtenä harjoituksena oli kuvakorttien avulla kehua toveria ja kehun vastaanottaminen tuntui olevan haastavaa. Isoin osa ryhmästä toi ilmi heidän frustraationsa loppuringin aikana ja 10 henkilöä vastasi ”yhteistyö” jotta sanoisivat jotain. Toinen osa ryhmästä kuitenkin sanoi seuraavasti: ”mielipide ilmaisu”, ”miettimistä”, ”positiivisuutta”, ”keskittymistä” ja ”kuuntelu”.

Muiden ryhmien kanssa tapahtui huomattavaa edistystä. Esimerkiksi edeltävässä kappaaleessa mainittu haastava ryhmä pääsi syventymään esimerkiksi rasismiin. Harjoitus oli kuvan tulkinta, jossa oli yksi suomalainen henkilö ja muut meksikolaisia. Jokaisen oppilaan piti pareittain tuoda esille mitä yksi henkilö siitä kuvasta ajattelee siinä hetkessä, kun kuva otetaan. Avautui keskustelu empatiasta ja hyväksymisestä. Samaan teemaan, Anni Marin käsitteli kuvakorttien avulla toverin kehumista, joka sujui erittäin hyvin, sillä oppilaat ottivat vastaan kehumisen ja löysivät uusia piirteitä itsestään. Tämän ryhmän oppilaat ovat osanneet sen myös osoittaa loppulomakkeissa.

Toisen kahden luokan ilmapiiri kokonaisuudessaan oli saavuttanut rentouden, avoimuuden ja tekemisen ilon.

Yhden luokan haaste oli äänekkyyys ja tiettyjen henkilöiden vahvojen roolien vaikutus muihin, jotka tuli tehtyä viime kerralla heidän kanssaan oli rentouttavia ja yhdistäviä. Ensin luokan kanssa oli rentoutuminen tuokio musiikin parissa ringissä. Ilmapiirin rauhoittui ja siitä oli hyvä jatkaa ryhmää vahvistavia harjoituksia kuten valehtelija tai eri tunteiden esittely arki tilanteissa. Loppuringissä oppilaat olivat rohkeita kertomaan omia ajatuksia draamatyötunneilta. Ajatukset olivat: ”toisten tunteminen”, ”yhdessä tekeminen”, ”itse ilmaisu”, ”tunteiden tulkitseminen”, ”toisia oppiminen” ”yhdessä toimiminen” ”kuinka hauskaa voi olla omassa luokassa”, ”tyhjästä voi saada aikaan mitä vaan” yms. Loppukyselyn avulla nämä ajatukset vahvistuivat, sillä oppilaat toivat esille, että luokka oli oppinut rauhoittumaan, jokainen pystyi vapaammin olla oma itsensä ja luokan ilmapiiri oli terveempi ja hyvä.

Toisen ryhmän ilmapiiri oli hyvä ja yhdessä tekeminen oli läsnä oppilaiden keskuudessa ja hiljaisemmat kokivat mahdollisena tuoda omat ajatukset ryhmälle. Kuitenkaan ei tullut saavutettua samankaltaista yhtenäistä fiilistä sillä tiettyjen henkilöiden vahva rooli oli yllä

kaikkien draamatuntien aikana ja tämä johti huomioon heihin. Kuitenkin koko porukka oli tyytyväinen ja yksilöinä tuli uusia asioita opittua (kuten lomakkeessa tuli huomattua).

Koko prosessin case esimerkki: oppilaan rooli luokassa oli määräilevä ja vaikuttava. Alkulomakkeessa hän kuvaili itsensä kärsimättömäksi, negatiiviseksi sekä puheliaaksi ja osana luokkaa hän kuvaili itsensä negatiivisena ja omana itsenänsä. Oppilaalla ei myöskään ollut minkäänlaisia odotuksia Teatteripolku draamatyöpajoista, fiilis oli kiva, ja hän merkitsi draamatyöpajojen tärkeyden 40 %:iin. Ensimmäisen kerran aikana henkilöstä huomasi, että hän on oman mukavuus alueensa ulkopuolella eikä tekeminen ollut mielekästä. Oppilas poistui n. 20 minuuttia ennen työpajan loppumista. Toisella kerralla hän oli enemmän mukana ja suoritti harjoitukset, vaikka oli haastavaa työstää eri luokkalaisten kanssa tai ryhmän edessä. Oppilas yritti myös jollain tapaa tartuttaa omaa välinpitämättömyyttä muihin oppilaisiin. Viimeisellä kerralla hän teki kaikki harjoitukset kaikkien kanssa sekä yksin, parina että ryhmänä. Hän antoi työ rauhan muille ja osasi rohkeasti myös sanoittaa omat oivalluksensa. Loppukyselyssä tämä asenteen muutos tuli huomattua, sillä samoissa kysymyksissä oppilas vastasi tällä kertaa seuraavasti: hän kuvasi itsensä uudelleen kärsimättömäksi ja puheliaaksi, mutta ei enää negatiivisena henkilönä, vaan innostuneena ja osana luokkaa. Hän näki itsensä heittäytyjänä, innokkaana ja puheliaana. Odotuksiin hän ei osannut vastata, mutta ”fiilis” oli hauska ja hän koki oppivansa läsnäoloa ja heittäytymistä. Hän kuvaili myös tärkeäksi pystyä työskentelemään sellaisten oppilaiden kanssa, joiden kanssa hän ei normaalisti ole ja merkkasi draamatyöpajojen tärkeydeksi asteikkoon 80 %.

Tässä voidaan huomioda miten havainnot ja lomakkeet täydentävät toisiansa ja antavat kokonaisvaltaisen näkökulman yhden oppilaan kehityksestä.